1 - АВГ 1983

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 171 (5162).

30 ИЮЛЬ 1983 й.

ШАНБА

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.

Баҳоси 3 тийин.

ПАРТИЯ — ДАВРИМИЗНИНГ АҚЛ-ИДРОКИ, ШОН-ШАРАФИ ВА ВИЖДОНИДИР!

В. И. ЛЕНИН.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси навбатдаги мажлисида ВСИП Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Я. Кадар бошчилигидаги Венгрия Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг СССРга қилган визити якунларини муҳокама этди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси шуни мамнуният билан қайд этдики, бўлиб ўтган учрашувлар вақтида ҳар иккала томон партиялар ва давлатлар ўртасидаги, совет халқи билан венгер халқи ўртасидаги қардошларча муносабатларни бундан буён ҳам ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлашга азму қарор берганлиги яна бир бор таъкидланганлиги визитнинг асосий натижаси бўлди. Чуқур ўзаро ишонч, иттифоқчилик алоқалари, ҳозирги замоннинг барча асосий масалалари юзасидан қарашларнинг тўла бирлиги ана шу муносабатларнинг негизидир.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси визит чоғида олиб борилган музокараларни, ўртоқ Ю. В. Андроповнинг ўртоқ Я. Кадар билан суҳбатини, иккала партия ва давлат раҳбар арбобларининг мулоқотларини маъқуллади. Бунда шу нарса таъкидландики, визит натижалари социалистик ва коммунистик қурилишнинг янги-янги муваффақиятларига кўмаклашади, партиялараро алоқаларни янада ривожлантириш учун, СССР билан ВХРнинг сиёсий, иқтисодий, идеологик ва маданий ҳамкорлигини чуқурлаштириш учун муҳим омил бўлади.

Визит вақтида ўтказилган учрашувлар ва суҳбатлар ҳар иккала томон кучайиб бораётган ва АҚШнинг ҳамда НАТОга аъзо бўлган бошқа мамлакатларнинг агрессив кучлари авж олдираётган ҳарбий хавф-хатар йўлига ғов солиш, халқаро вазиятни соғломлаштириш, тенглик ва баб-баравар хавфсизлик адолатли принциплари асосида қуролсизланиш юзасидан социалистик мамлакатлар олға сураётган программанинг амалга оширилишига эришиш учун бошқа қардош мамлакатлар билан биргаликда ҳамма ишни қилишга азму қарор берганлигини намойиш этди. Мустаҳкам тинчликни сақлаб қолишдан кўра муҳимроқ вазифа йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Мана шу буюк мақсад йўлида коммунистларнинг, ер юзидаги барча тараққийпарвар, демократик ва тинчликсевар кучларнинг интернационал бирдамлигини мустаҳкамлаш зарур.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси биринчи ярим йилликда халқ хўжалигини ривожлантириш якунларини ҳамда мамлакатни 1983 йилда иқтисодий ва социал ривожлантириш планини муваффақиятли бажаришга доир ишларни янада кучайтириш тадбирларини кўриб чиқди. Партия билан давлат амалга ошираётган иқтисодий, социал ва ташкилий тадбирларни шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари батамом қўллаб-қувватламоқдалар.

Мажлисда мамлакат экономикасида муайян ижобий тенденциялар пайдо бўлганлиги қайд этиб ўтилди: умумиқтисодий кўрсаткичлар яхшиланди, шу кўрсаткичларнинг бир қанчаси юзасидан эришилган натижалар план топшириқларидан ошиб кетди, саноатда ярим йиллик планни барча министрликлар ва иттифоқдош республикалар бажарди. Қишлоқ хўжалигида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан кўкламги дала ишлари бирмунча қисқа муддатларда ўтказилди, чорва, парранда, сут, тухум ва эртаги сабзавот етиштириш ҳамда уларни харид қилиш кўпайди. Меҳнаткашларнинг ғайрат-шижоати ва сиёсий активлиги кучайди, бу эса ишдаги интизом ва уюшқоқликка, хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишга ижобий таъсир ўтказмоқда.

Шу билан бирга мажлисда бир қанча партия, совет, хўжалик органларининг, меҳнат коллективларининг, бошланғич партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг фаолиятида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун курашда ҳали етарлича бурилиш қилинмаганлиги қайд этиб ўтилди.

Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларига, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетларига, министрликлар, идораларга, бирлашмалар ва корхоналарга ярим йиллик якунларини танқидий ва ишчанлик билан таҳлил қилиш, эришилган ижобий натижаларни мустаҳкамлашга, камчилик ва нуқсонларни бартараф этишга, 1983 йилги план топшириқлари муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажарилишини таъминлашга ҳамда умуман ўн биринчи беш йиллик планини муваффақиятли адо этиш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтиришга қаратилган зарур ташкилотчилик ва оммавий-сиёсий ишларни амалга ошириш топширилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси мажлисида социалистик меҳнат интизомини мустаҳкамлашга доир ишларни кучайтириш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Муҳокама чоғида совет кишиларининг ҳалол меҳнати, қатъий тартиб ва уюшқоқлик уларнинг турмуш даражасини ошириш юзасидан партия ўртага қўйган вазифаларни бажариш негизи эканлиги таъкидланди. КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларида партия қабул қилган ҳамда халқ хўжалигининг барча бўғинларида партия, давлат ва меҳнат интизомининг ҳар қандай бузилишига қарши курашга, оммавий-сиёсий, тарбиявий ишни кучайтиришга қаратилган қарорларини совет халқи кенг кўламда қўллаб-қувватлаб кутиб олди. КПСС Марказий Комитети қарорининг лойиҳаси олдиндан кўпгина меҳнат коллективларида муҳокама қилинди ва қизғин маъқулланди.

Меҳнаткашларни ўз граждалик бурчини чуқур англаш — Ватан бахт-саодати йўлида онгли ва виждонан меҳнат қилиш руҳида тарбиялаш меҳнат интизомини мустаҳкамлашга доир барча ишларнинг асоси бўлиши керак. Партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол органларига ҳар бир меҳнат коллективида юксак талабчанлик ва масъулият муҳитини шакллантиришга қаратилган ишни изчиллик билан амалга ошириш топширилди.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси корхоналарда, колхозлар, совхозларда, ташкилотлар ва муассасаларда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, уюшқоқлик ва тартибни кучайтириш юзасидан СССР Министрлар Совети ҳамда Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Совети ишлаб чиққан қўшимча тадбирларни маъқуллади.

Шу масалага доир қарорларнинг баёни марказий ва маҳаллий матбуотда эълон қилинади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси СССР Ички ишлар министрлиги системасида сиёсий органларни ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилди. СССР Ички ишлар министрлиги системасида партиявий-сиёсий, ғоявий-тарбиявий ва маданий-маърифий ишларни ташкил этиш ва уларга раҳбарлик қилиш, шахсий составнинг ўз хизмат бурчини бажариш учун масъулиятини ошириш ана шу органларнинг вазифасига киради.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси визит билан Францияга бориб келган СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссиялари делегациясининг фаолиятини маъқуллади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида бошқа баъзи масалалар ҳам кўриб чиқилди.

КЕЧА МОСКВАДА РСДРП ИККИНЧИ СЪЕЗДИНИНГ САКСОН ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС БЎЛИБ ЎТДИ

КРЕМЛДА ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

Планетамиздаги коммунистлар, бутун тараққийпарвар жамоатчилик ҳозирги кунда Ленин партиясининг сарчашмаларига — РСДРПнинг иккинчи съездига назар солмоқдалар. РСДРПнинг иккинчи съезди Россиядаги революцион марксистик ташкилотларни В. И. Ленин томонидан илгари сурилган ғоявий, сиёсий ва ташкилий принциплар асосида бирлаштиришни ниҳоясига етказган кунлардан буён саксон йил ўтди.

Доҳийнинг съездда ўзи ташкил этган социалистик революция партиясида мужассамлаштирилган ғоялари КПСС ривожланаётган, жаҳон коммунистик ҳаракати мустаҳкамланаётган негиз бўлди ва шундай бўлиб қолмоқда. Янги типдаги партиянинг — большевиклар партиясининг буюк фаолияти инсоният тарихида янги давр очди, янги коммунистик цивилизация пойдеворини қурди.

Улуғ Ленин партияси саксон йилдан буён тинчлик ва коммунизм ишига фидокорона хизмат қилиб келмоқда. У марксча-ленинча назарияни ижодий тарзда ривожлантириб, омма билан алоқани доим мустаҳкамлаб, янги ҳаёт сари комил ишонч билан йўл очиб бормоқда. КПСС раҳбарлигида ривожланган социалистик жамиятни барпо этган бизнинг мамлакатимиз жаҳон социализм системасининг таркибий қисми бўлиб, Улуғ Ленин чизиб берган йўлдан комил ишонч билан олға бормоқда. Партия билан халқнинг енгилмас бирлиги совет жамияти куч-қудратининг, социалистик Ватан равнақининг манбаи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади.

КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, совет кишиси тўғрисида, унинг турмушини яхшилаш, уни ҳар томонлама камол топтириш ҳақида, коммунизмни барпо этиш учун тинч шароитларни вужудга келтириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партия фаолиятининг асосий моҳияти, туб мазмунидир. КПСС учун тинчликни сақлашдан, янги жаҳон урушининг олдини олишдан ҳам муҳимроқ нарса йўқ.

29 июль куни Москвада, Катта Кремль саройида партия, Совет ва жамоат ташкилотларининг, Москва меҳнаткашлари вакилларининг РСДРП II съезди 80 йиллигига бағишланган тантанали мажлиси бўлди.

Залда пойтахт ишчилар синфининг, Москва область меҳнаткашларининг вакиллари, партия ветеранлари, олимлар, маданият арбоблари, Совет Армияси жангчилари ўтирибдилар. Социалистик мамлакатлар дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари ҳозир бўлдилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари **Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, Г. В. Романов, Д. Ф. Устинов, В. И. Воротников, Б. Н. Пономарев, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, Н. И. Рижков** ўртоқларни давомли қарсаклар билан кутиб оладилар.

Президиумда улар билан бир қаторда мажлис аҳли самимий кутиб олган Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитети Бош секретари Ле Зуан, Монголия Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Монголия Халқ Республикаси Буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси Ю. Цеденбал ўтирибдилар.

Президиумда Ленин партиясининг ветеранлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, саноат ва қишлоқ хўжалиги илғорлари, фан ва маданиятнинг таниқли арбоблари, ҳарбий бошлиқлар ҳам бор.

Тантанали мажлисни КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари **Р. Ф. Дементьева** очди.

Ўртоқ Ю. В. Андропов бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси баланд руҳ билан фахрий президиумга сайланади.

«Революцион ҳаракат партияси» деган мавзуда доклад қилиш учун КПСС Марказий Комитетининг секретари **М. В. Зимянинга** сўз берилди.

Доклад эътибор билан тингланди ва бир неча бор қарсаклар билан бўлиниб турди.

Тантанали мажлис ёпиқ деб эълон қилинади. Залда «Интернационал» садолари янг-

(ТАСС).

РЕВОЛЮЦИОН ҲАРАКАТ ПАРТИЯСИ

РСДРП II съездининг 80 йиллигига бағишлаб Москвада ўтказилган тантанали мажлисда ўртоқ М. В. ЗИМЯНИН доклади

Ўртоқлар!

Бундан 80 йил илгари Россия социал-демократик ишчи партиясининг II съезди бўлиб ўтди. Ўша вақтда, XX аср тонгида бу воқеанинг буюк маъносига камдан кам киши муносиб баҳо бера олар эди. Аммо ўн беш йилдан камроқ вақт ўтиши билан съезд чиниқтирган ленинчи большевиклар партияси Россия ишчилар синфини, меҳнаткашларини биринчи зафарли социалистик революцияга олиб келди. Бу революция жаҳон тарихининг янги даврини бошлаб берди.

Большевиклар партияси миқёслари жиҳатидан ҳам, чуқурлиги жиҳатидан ҳам мисли кўрилмаган ва эски жабр-зулм жамиятини тагтомири билан ларзага келтириб, янги, социалистик цивилизация пойдеворини қурган социал революцияни тайёрлаш ва унга бошчилик қилишга қандай қилиб эришди? Ҳозирги замон шароитида ҳам бу саволга бериладиган жавоб назарий жиҳатдангина эмас, балки амалий жиҳатдан ҳам қизиқарлидир. Бу жавоб инсониятнинг социал тараққиёти учун кураш проблемаларига бевосита алоқадордир.

«Хусусий мулкчилик ғоясини тугатиш учун, — деб таъкидлаган эди. К. Маркс, — коммунизм ғояси тамомила кифоядир. Хусусий мулкчиликни ҳақиқатан ҳам тугатиш учун эса чинакам коммунистик ҳаракат талаб этилади». II съездда тузилган Ленин партияси чинакам коммунистик ҳаракат партияси бўлди. У ҳозирги кунда ҳам шундай партиядир.

Революцион давомийлик КПССнинг фаолиятини унинг ғоявий ва ташкилий асослари билан, чинакам революцион сиёсатдан ажралмас ленинча, большевистик аҳлоқ принциплари билан чамбарчас боғлайди. Буларнинг ҳаммаси совет коммунистлари учун доим буюк ғайрат ва ижод манбаи бўлиб хизмат қилди, уларни мамлакатимиз ҳаётидаги энг оғир пайтларда оммавий қаҳрамонлик кўрсатишга илҳомлантирди. Биз ҳозирги вақтда ҳам принципиал жиҳатдан янги вазифалар ва проблемаларга дуч келганимизда партиямизнинг асосини қурган, Россия пролетариатига социализм учун курашнинг бирдан бир тўғри йўлини кўрсатиб берган кишиларнинг тажрибасига ва жасоратига назар соламиз.

КПССнинг ҳаёти зафарларга бой, жўшқин ва муайян мақсадларга қаратилган. Унинг илмий жиҳатдан синаб кўрилган ленинча йўли изчил ва аниқ-равшан йўлдир. Партия XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг қарорларида мустаҳкамлаб берилган бу йўл Марказий Комитетнинг 1983 йил июнь Пленумида янада ривожлантирилди. Коммунистлар, барча совет кишилари бу Пленумнинг қарорларини якдиллик билан қўллаб-қувватладилар. Пленумнинг қарорлари мамлакатда сиёсий активлик ва меҳнат ғайратини юксак даражага кўтарди. Партия ва халқ КПСС Марказий Комитети Бош секретари Юрий Владимирович Андроповнинг СССР Олий Совети Президиуми Раиси қилиб сайланганлигини қизғин маъқулладилар.

Ана шу муҳим сиёсий воқеалар партия билан халқнинг бузилмас бирлигини, уларнинг КПСС ленинчи Марказий Комитети, унинг ўртоқ Ю. В. Андропов бошчилигидаги Сиёсий бюроси теварагига жипслашганлигини яна бир марта яққол намойиш қилди. Бу воқеалар партиямизнинг бунёдкорлик куч-қудратини, унинг Ленин ишига, Ленин байроғига астойдил садоқатини яна бир марта кўрсатди!

I. ЯНГИ ТИПДАГИ ПАРТИЯ, УЛУҒ ОКТЯБРЬ ПАРТИЯСИ

Ўртоқлар! Россия социал-демократларининг II съезди мураккаб тарихий шароитларда тўпланди. Капитализм ўзининг сўнгги, империалистик босқичига кирган эди. Капитализмнинг ички зиддиятлари мисли кўрилмаган даражада кескин тус олди, империалистлар ўртасидаги рақобат ғоят кучайиб жаҳон уруши хавфини туғдираверди. Шу билан бирга пролетариатнинг оммавий ҳаракати куч тўплаб, тобора кўпроқ мамлакатларни қамраб ола бошлади. Мустамлака ва қарам мамлакатларда портлашлар етила борди. Инсоният тарихнинг янги босқичи — капитализмдан революцион тарзда социализмга ўтиш бўсағасида турар эди.

II Интернационалнинг социал-демократик партиялари бу жараёнларнинг моҳиятини тушуниш, ишчилар синфини капитал билан қатъий курашга отлантиришга қодир эмас эди. Улар оппортунизм ва реформизм ботқоғига ботиб кетган эдилар. Ленин сўзлари билан айтганда, чинакам революцион пролетариатнинг ғояларини ва сиёсатини тўғри ифода қила оладиган партия керак эди. Россия социал-демократик ишчи партияси худди шундай партия бўлди. РСДРПнинг II съезди буни яққол кўрсатиб берди.

Янги типдаги биринчи пролетар партияси Россияда вужудга келганлиги тасодифий бир ҳол эмас эди. Россияда монополистик капитализмнинг кескин зиддиятлари патриархалчилик ва феодализм сарқитлари билан, чоризмнинг сиёсий жабр-зулми, миллий чекка ўлкаларнинг мустамлака сифатида бўйсуниши билан чирмашиб кетган эди. Империализмнинг энг заиф бўғини бўлмиш айни Россияда, Маркс илгари башорат қилганидек, буюк социал революция етилиб келмоқда эди. Бу ерда ишчилар синфининг қудратли отряди революцион кураш майдонига чиқди. Ўз кучларини бир жойга кўпроқ тўплаш, қатъият ва ўсиб бораётган уюшқоқлик ишчилар синфига хос хусусият эди.

Россия пролетариати ўз курашида радишчевлар ва декабристлар, Герцен ва Чернишевский, народоволецлар ва Плехановнинг «Меҳнатни озод қилиш» группаси яратган бой революцион анъаналарга таянди. Россиядаги озодлик ҳаракатида хато ва янглишишлар бўлди, албатта, аммо халқ бахт-саодатини астойдил истаб, ўта фидойилик йўлига ўтган қалби пок, руҳан мард кишилар сон-саноқсиз жасорат ҳам кўрсатдилар. Россия янги дунёнинг бешиги бўлиш ҳуқуқини машаққат билан қўлга киритди. Аммо пролетариатнинг революцион тазйиқи эксплуататорларга қақшатғич зарба берадиган куч-қудратга эга бўлиши учун унга илғор илмий назария йўл кўрсатиб туриши керак эди.

Илмий социализмни Россия ишчилар ҳаракати билан қўшиб олиб бориш соҳасида қўйилган ҳал қилувчи қадам пролетариатнинг улуғ йўлбошчиси, Маркс ва Энгельс ишларининг изчил давомчиси, гениал назариячи ва сиёсатчи, жасур революционер Владимир Ильич Лениннинг номи билан чамбарчас боғланган. Ўтган аср 90-йилларининг бошидан буён унинг назарий, пропагандистлик ва ташкилотчилик фаолияти кучая борди. У янги типдаги партия намунаси бўлмиш «Ишчилар синфини озод қилиш учун кураш иттифоқи»ни тузди. Революцион кураш, партиянинг барча кучларини ҳормай-толмай тўплаш, жипслаштириш эстафетасини Ленин «Искра»си муносиб равишда давом эттирди. Ленин марксизм назариясига мустаҳкам таяниб, пролетариат сиёсий ташкилотининг янги, олий формасига доир барча туб принципларни илгари сурди ва қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Коммунистик партия тўғрисидаги мунтазам таълимотни яратди. Янги типдаги партиянинг революция йўлини, жамиятнинг социалистик негизда қайта қуриш йўлини тутганлиги — бу партиянинг асосий хусусиятидир. Партия революцион назария — марксизмга амал қилиб, принципиал революцион стратегияни амалга оширганлиги ва эпчил тактикадан фойдаланганлиги туфайли бу курашда ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг авангарди бўлиб майдонга чиқади. Партия ҳамиша оммага таянади, ўз ички ҳаётининг шундай нормаларини ишлаб чиқади ва партия аъзосининг шундай типини шакллантирадики, булар коммунистларнинг яхлит ва ҳамжиҳат ҳаракат қилишларини таъминлайди.

Янги типдаги партияга хос ана шу асосий хислатларнинг ҳаммаси большевиклар партиясида мужассамлашди.

Партиямизнинг биринчи программасини — изчил марксча программани қабул қилиш РСДРП II съездининг тарихий хизматидир. Ғарбий Европадаги барча ишчи партияларидан фарқли ўлароқ бу программада социал революцияни амалга ошириш учун пролетариат диктатураси зарур эканлиги очиқ эълон қилинди. Программанинг аграр қисмида пролетариатнинг меҳнаткаш деҳқонлар билан иттифоқчи ленинчи ғояси, мамлакатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини талаб қилиш соҳасида эса пролетариатнинг Россиядаги мазлум халқлар билан иттифоқини тузиш йўли аниқ равшан ифодасини топди. Съезд РСДРПни пролетариат жаҳон армиясининг отрядларидан бири эканлигини билдириб, партия пролетар интернационализми позициясида туришини қатъий тасдиқлади.

Революцион кураш мантиқининг ўзи марказлашган, жанговар партиягина ишчилар синфининг чинакам сиёсий ва ғоявий йўлбошчиси бўла олишини башорат қилди. Бу вазифани ҳал этиш партия сафларининг сифатига бевосита боғлиқдир. Ленин ва ленинчилар РСДРПнинг II съездида партияга аъзо бўлиш тўғрисидаги масала юзасидан тутган принципиал позиция ана шундан келиб чиқади. Мартов ва унинг тарафдорлари «ўз эрки билан иш тутадиган» ҳар қандай шахслар партия аъзоси бўлсин, деб таклиф қилган эдилар. Лениннинг фикрича, партия аъзоси онгли, интизомли, сиёсий жангчи бўлиши керак. Лениннинг нуқтаи назари тез орада бизнинг уставимизда узил-кесил қарор топди.

«Партия ташкилоти, партия интизоми ва виждони, партия байроғи деган тушунчалар»ни Ленин даъват этганидек, тобора юксак даражага кўтариш учун кураш партиянинг II съездидан бошланди ва бу партиянинг шундан кейинги бутун тарихида давом эттирилди. Лениннинг, унинг тарафдорларининг фаолияти асос қилиб олинадиган принциплар тўғрисида гап борганида имони заиф бўлган шахсларга, ревизионистларга, буржуа миллатчиларига зарба бериб, марксизм революцион ғояларини қаттиқ туриб ва қатъий равишда, охиригача қандай ҳимоя қилиш кераклигини ёрқин кўрсатиб берувчи намунадир.

Большевизм ҳар қандай ниқобдаги оппортунистларга қарши муросасиз курашда куч тўплаб чиниқди ва мустаҳкамланди, революцион, озодлик ҳаракатида соғлом фикр юритувчи соф виждонли кишиларнинг ҳаммасини ўз томонига жалб этди.

Меньшевиклар ва бошқа оппортунистларнинг II съезддаги ҳужумлари аслида партиянинг ғоявий ва ташкилий асосларига ва аввало, кейинчалик демократик централизмнинг аниқ принципларига, партиямиз ҳаётининг дахлсиз нормаларига айлантирилган негизларига қарши қаратилган эди. Большевиклар гўё «бланкистлар» ташкилотини тузмоқдалар, деб большевикларни айблаш, ҳамма ишда партиявийликка риоя қилишдан воз кечиш замирида фақат бир нарса — пролетариатнинг авангарди деган оғир бурчни ўз зиммасига олишдан қўрқиш, партиянинг зарбдор, уюшган куч-қудратини заифлаштиришга интилиш яшириниб ётар эди.

Оппортунистлар ва ревизионистлар ҳозирги кунда ҳам марксчи-ленинчи партияларнинг асосий ташкилий принципига — демократик централизмга ҳужумни давом эттираётганлигини кўриб турибмиз. Улар бу принципни партия ички демократиясини кенг ривожлантиришга, партия билан халқ оммаси ўртасида тўғри ўзаро муносабатлар ўрнатишга халақит берувчи асосий ғов деб кўрсатишга уринадилар. Улар бу билан шу аср бошида Россияда бўлган оппортунистлардан сира ҳам фарқ қилмайдилар. Ҳаётнинг ўзи ана шу оппортунистларнинг қарашларини улоқтириб ташлаган эди.

Партиянинг программ ва ташкилий асосларини ишлаб чиқиш нуқтаи назаридангина эмас, унинг амалий революцион стратегияси ва тактикасини ҳам ишлаб чиқиш нуқтаи назаридан РСДРП II съезди мислсиз катта аҳамиятга эгадир. Ленин, большевиклар съездда революцион курашнинг муваффақиятини таъминлайдиган асосий нарсани — пролетариат гегемониясини ўрнатишни изчил ҳимоя қилдилар. Улар партияни ишчилар синфининг авангарди, деб ҳисоблаш билан бирга унинг эксплуатация қилинувчи ҳамма кишиларнинг, барча меҳнаткашларнинг ҳимоячиси, улар курашининг ташкилотчиси эканлигини ҳам тасдиқладилар. Большевиклар бу билан ўзларининг биринчи қадамларидаёқ уч революция оловида ўзларига эргашиб, самодержавие ва капитализм қалъасини штурм қиладиган оммавий армияни тайёрладилар.

(Давоми иккинчи бетда).

тонгги газеталарда

● КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг раиси М. С. Соломенцев бошчилигидаги СССР партия-давлат делегацияси кеча Гаванадан Москвага қайтиб келди.

Делегация Куба Компартияси Марказий Комитети, республика Давлат Кенгаши ва Министрлар Советининг таклифига биноан миллий қўзғолон куни — Монкада казармаси штурм қилинганлигининг 30 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантаналарда қатнашди.

● БМТ Бош секретарининг ўринбосари доктор А. Рамачандран бошчилигидаги БМТнинг аҳоли пунктлари бўйича маркази делегацияси республикада меҳмон бўлиб турибди. Меҳмонлар республика пойтахтининг диққатга сазовор жойлари ва янги қурилиш районлари билан танишдилар, Тошкент шаҳар ижроия комитетида, уй-жой ва жамоат биноларини типовой ҳамда экспериментал лойиҳалаш зона илмий тадқиқот ва лойиҳа институтида бўлдилар. Делегация Самарқандга сафар қилади.

29 июль куни делегация аъзолари Ўзбекистон ССР Министрлар Советида қабул қилиндилар.

● Учишни бошқариш маркази хабар беради: Владимир Ляхов ва Александр Александровнинг «Салют-7» — «Союз Т9» — «Космос-1443» орбитал комплекси ичидаги меҳнат вахтаси давом этмоқда.

ҲАРБИЙ ДЕНГИЗЧИЛАР БАЙРАМИ

28 июль куни М. В. Фрунзе номли Совет Армияси Марказий уйида Москва меҳнаткашлари вакиллари билан пойтахт гарнизони жангчиларининг СССР Ҳарбий Денгиз Флоти кунига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Н. И. Савинкин, бир қанча министрликларнинг раҳбарлари, СССР мудофаа министрининг ўринбосарлари, таниқли ҳарбий бошлиқлар, Ҳарбий Денгиз Флоти ветеранлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари президиумда ўтирибдилар.

Ҳарбий Денгиз Флоти бош қўмондони СССР мудофаа министрининг ўринбосари Совет Иттифоқи флоти адмирали С. Г. Горшков йиғилишда нутқ сўзлади.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ю. В. Андропов номига баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

(ТАСС)

РЕВОЛЮЦИОН ҲАРАКАТ ПАРТИЯСИ

(Боши биринчи бетда).

Большевиклар партиясининг тарихан ҳаққонийлигини ижтимоий практика — Улуғ Октябрь социалистик революциясигина бера оладиган синов энг мураккаб ва қаттиқ синов исботлади. Бизнинг ғоявий мухолифларимиз Октябрнинг зафарли ғалабасини баъзан «воқеаларнинг тасодифий рўй бериши» деб, баъзан эса тор доирадаги бир гуруҳ революционерларнинг батафсил ишлаб чиқилган фитнаси, деб тасвирлашга уринадилар. Ҳақиқатга сира тўғри келмайдиган бундан ўта лўттибозлик бўлмаса керак.

Умуман социализм каби социалистик революция ҳам фақат халқнинг ўз иши бўлиши мумкин. Омманинг ижодий даҳосига чексиз ишонган, чинакам халқ йўлбошчиси Ленин бу фикрни тинимсиз уқтириб келди. Партия меҳнаткашларга ўргатибгина қолмай, улардан ўрганганидагина енгилмасдир. Большевикларнинг кучи шундаки, улар омманинг овозини тинглаш ва эшитиш қобилиятига, уларнинг туб манфаатларини ифода қилиш ва ўзларига эргаштириб бориш қобилиятига эгадирлар. Большевиклар фаолиятини ўрганишга киришган соф виждонли ҳар бир сиёсатчи партиямиз пролетар революцияси сари борар экан, унга асосли равишда тайёр бўлиб турганлиги каби фактдан кўз юма олмайди.

Партия аввало, сиёсий ва амалий жиҳатдан тайёрланган эди. Лениннинг таъбирича, 1905—1907 йиллар революцияси — империализм давридаги биринчи халқ революцияси 1917 йилдаги февраль революциясининг ҳам, Октябрь революциясининг ҳам «бош репетицияси» бўлди. Омма ана шу революциянинг баррикадаларида бебаҳо жанговар тажриба тўплади. Омманинг ижодкорлиги бу революцияда Советларни вужудга келтирди. Бунда революция фани ва санъати таркиб топди, кураш қуроли чархланди, олдиндан башорат қилиб айтишнинг иложи бўлмаган ҳаракат форма ва методлари ишлаб чиқилди.

Большевистик эътиқод Октябрдан аввалги икки демократик революция жараёнида аста-секин меҳнаткаш халқ кенг табақаларининг эътиқодига айлана борди. Партия айни ўша вақтда революцияни ривожлантиришнинг ҳар қандай йўлидан — тинч йўлидан ҳам, қуролли кураш йўлидан ҳам фойдаланишни, ғалабалардангина эмас, балки шу билан бирга вақтинчалик мағлубиятлардан ҳам сабоқ чиқариб олишни амалда ўрганди ва тўла-тўкис билиб олди!

Большевиклар Октябрь ғалабасига назарий замин ҳам тайёрлаб қўйган эдилар. Социалистик революция назариясининг партия томонидан, Ленин томонидан ўз вақтида ва чуқур ишлаб чиқилмаган бирорта йирик масаласи йўқ эди. Буржуа-демократик революциясининг социалистик революцияга ўсиб ўтиши ва пролетариат синфий иттифоқчиларининг стратегияси; алоҳида олинган бир мамлакатда революциянинг ғалаба қозониши мумкин эканлиги; империалистик урушнинг гражданлар урушига айланиши; революцион вазият; қўзғолон санъат эканлиги; пролетар давлатининг формаси бўлмиш Советлар — буларнинг ҳаммаси ва бошқа энг муҳим проблемалар пролетариат ҳокимиятни курашиб қўлга олганига қадар революцион марксизм назарияси ва сиёсати асосида ишлаб чиқилган эди.

Лениннинг пролетариат кураши стратегияси ва тактикасига қўшган ҳиссаси унинг философия, сиёсий иқтисод, илмий коммунизмни ижодий тарзда ривожлантириш билан боғлиқ ғоялари бойлигидан ажралмасдир. Бошқа ҳеч ким эмас, фақат Ленин марксизм назариясини доим бойита бориш ғоят муҳим аҳамиятга молик эканлигини тушунди. Ленин инсоният ҳаётидаги янги воқеалар, буржуа жамиятида фан ва техника ривожи илгари сурган проблемалар ҳақида чуқур фикр юритиб, Россия ва бутун халқаро ишчилар ҳаракати тажрибасини умумлаштириб, биз ҳақли равишда марксизм-ленинизм деб атаган улуғ таълимотимизнинг ҳамма таркибий қисмларини ривожлантирди.

Революция ғалаба қилганидан кейин партия ўзи ташкил топган кунидан бошлаб қаттиқ туриб ҳимоя қилган идеалларни амалга оширишга ғоят зўр ғайрат-шижоат билан киришди. Мамлакатимиз меҳнаткашлари гражданлар уруши йилларида ички контрреволюция ва чет эл қуролли интервенцияси кучларини тор-мор келтириб, партия раҳбарлигида социализм қуришга киришдилар.

Бизнинг Ватанимиз кейинги мудҳиш ҳарбий синов пайтигача атиги йигирма йил тинч меҳнат билан банд бўлди. Халқнинг улуғворлиги ва қаҳрамонлигига, унинг ижодий ғайрат-шижоатига етакчилик қилувчи партиянинг донишмандлигига таъзим қилмай бўлмайди. Партия билан халқ ана шу қисқа вақт ичида асрларга тенг йўлни босиб ўтишга муваффақ бўлдилар.

2. КПСС — СОЦИАЛИСТИК БУНЁДКОРЛИК ПАРТИЯСИ

Ўртоқлар! Тарихий фактлар тўғрисида қанчалик кўпроқ ўйлаган сари янги жамиятнинг асосий босқичлари ва уни қарор топтириш йўлларини назарий жиҳатдан пухта шаклда тасаввур этиб, миллионлаб омманинг аниқ мақсадга қаратилган революцион ўзгартувчилик фаолиятини уюштира олган Ленин, Коммунистик партия фаолиятининг улуғвор кўламларини шунчалик равшанроқ билиб оласан киши. Социализм қурилиши ленинча плани — илмий коммунизм асосий принципларини мамлакатимизнинг конкрет шароитларига нисбатан чинакам ижодий қўлланишнинг гениал намунасидир.

Бу шароитларнинг ўзига хослигини Лениннинг ўзи унга одат бўлган чуқур умумлашма ва реализм билан ифода этди. «...Биз, Россия пролетариати, — деб уқтирган эди у, — ўз сиёсий тузумимиз жиҳатидан, ишчилар сиёсий ҳокимиятининг кучи жиҳатидан ҳар қандай Англиядан ва ҳар қандай Германиядан **олдинда турамиз**, шу билан бирга яхши тартибли давлат капитализмини уюштириш жиҳатидан, маданият даражаси жиҳатидан, социализмни моддий ишлаб чиқариш асосида «жорий қилиш»ни тайёрлаш даражаси жиҳатидан Ғарбий Европадаги давлатларнинг энг қолоқларидан ҳам **кейинда турамиз**».

Аммо ўша даврдаги Россиянинг қолоқлигини рўкач қилиб, СССРда социалистик қурилиш тажрибасининг интернационал аҳамиятини инкор этаётган, гўё бу тажриба «юксак даражада ривожланган ғарб» учун яроқсиз деб таъкидлаётган кимсалар мутлақо янглишадилар. Социалистик ўзгартишлар йўлига ўтадиган ҳар бир мамлакат олдида муқаррар пайдо бўладиган фундаментал вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилиши — тажрибамизнинг ўзаги-ку, ахир. Партия ҳам ана шу вазифаларни ҳал эта бориб, Совет Россиясининг ҳар қандай капиталистик мамлакат олдидаги социал-сиёсий пешқадамлиги вужудга келтирган қудратли бунёдкорлик кучларига, меҳнаткаш халқнинг ишчи-деҳқонлар ҳокимиятини ниҳоятда зўр қўллаб-қувватлашига таянди.

Мамлакатимизнинг эришган чўққиларга кўтарилиши ҳаддан ташқари мураккаб бўлди. Чоризмдан мерос бўлиб қолган иқтисодий қолоқликни, ҳарбий вайронгарчиликни, саводсизликни ағдариб ташланган эксплуататор синфларнинг қутуриб қаршилик кўрсатиши, империалистларнинг халқ ҳокимиятини бўғиб ташлаш йўлидаги уринишлари тўхтовсиз давом этган бир шароитда бартараф этиб борилди. Баъзи бировларга шундай шароитларда социализм қурилиши беҳуда иш бўлиб кўринди. Ўнг ва «сўл» оппозициячилар партияни ленинча йўлдан тойдириб юборишга, унга таслимчилик ёки авантюристик йўл-йўриқларни тиқиштиришга неча марталаб уриниб кўрдилар. Аммо ҳеч нарса партиянинг ўз улуғ асосчиси режаларини амалда рўёбга чиқаришга бўлган азму қарорини занфлаштира олмади.

Индустрлаштириш, коллективлаштириш, маданий революция, миллий чекка ўлкаларни юксалтириш... Биз бу сўзларни ҳамиша тўлқинланиб айтамиз. Бу сўзларда Советлар мамлакати социалистик навқиронлигининг мароми ҳис этилади, биринчи беш йилликларнинг ғайрат-шижоатга тўлиб-тошган зафарли одими эшитилади, буларда бизнинг социалистик жамиятимиз биринчи бўлиб дунёга келганлигини англаймиз.

Бизда ҳамма нарса ҳамиша ҳам ўйлагандек бўлавермади, албатта, хатолар ҳам бўлиб турди. Аммо партия хатоларни ленинча дадил ва ошкора эътироф этиб, ана шу хатоларни вужудга келтирган сабабларни очиб ташлай олди ва бартараф этди, меҳнаткашларни янги-янги вазифаларни ҳал этишга отлантира билди.

Ленин партияси раҳбарлигидаги совет кишиларининг қаҳрамонона куч-ғайратлари билан 30-йиллардаёқ мамлакатимизда социализм асосан барпо этилди. Жамиятнинг мустаҳкам маънавий-сиёсий бирлиги таркиб топди, барча миллатлар ва элатлар аҳил, бузилмас оилага жипслашдилар.

Ана шуларнинг ҳаммаси Совет давлатининг ғоят оғир тарихий синовларга бардош бериб, ғалаба қозонишни имконини яратди. Улуғ Ватан уруши ана шундай синовларнинг энг даҳшатлиси бўлди. Шавкатли Совет Армияси ва халқ партия раҳбарлигида фашист агрессорлар билан ҳаёт-мамот жангида Ватан озодлиги, шон-шарафи ва мустақиллигини ҳимоя қилибгина қолмай, шу билан бирга инсониятни нацизм асоратидан омон сақлаб қолишга ҳам ҳал қилувчи ҳисса қўшдилар. Ватанимизнинг ўғил ва қизлари фронтларда ва партизан отрядларида қаҳрамонона жанг қилдилар, мамлакат ичкарисида фидокорона меҳнат қилиб, улуғ ғалабага биргаликда замин ҳозирладилар. Душман вайрон қилган хўжаликнинг жуда қисқа муддатларда қайта тикланганлиги ҳам умумхалқ жасорати бўлиб қолди.

Совет жамияти урушдан кейинги ўн йилликлар мобайнида эришган социал-иқтисодий ва маънавий тараққиёт жуда каттадир. Бугунги кунда инсоният социал тараққиётининг олий босқичини мужассамлаштирган ривожланган социализмнинг барпо этилганлиги — бунинг асосий якунидир.

Революцион практика Европа, Осиё, Лотин Америкасидаги бир қанча мамлакатларда социализм қурилишининг жуда хилма-хил тажрибаси билан бойиган ҳозирги пайтда, Ленин башорат қилганидек, Советлар мамлакатини ривожлантиришдаги баъзи хусусиятлар айни бизнинг мамлакатимизда илк бор намоён бўлган социалистик қурилишнинг асосий қонуниятларини бекор қилмаслиги ниҳоятда яққол тасдиқланди. Бизнинг тажрибамиз кўрсатиб турганидек, босқичма-босқич умумхалқ давлатига айланадиган пролетариат диктатураси давлатини ўрнатиш; марксчи-ленинчи партиянинг жамиятни ривожлантиришга раҳбарлиги; ишлаб чиқариш воситаларини умумлаштириш; халқ хўжалигини планли юритиш; жамоат ва давлат ишларини бошқаришда ғоят кенг омманинг иштирок этиши; меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш — социализм сари шитоб билан қилган ҳаракатимизнинг мана шу ҳамда бошқа йўллари ва воситалари ўзининг интернационал аҳамиятга эга эканлигини исботлади.

Шу боисдан ҳам социалистик қурилишнинг ленинча фани Совет Иттифоқида, бошқа қардош мамлакатларда бу фанни амалга ошириш тажрибаси барча революцион кучлар учун ишончли йўл бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Бу йўл янги ижтимоий ҳодисаларни чинакам илмий анализ қилиш ўрнига мавҳум утопияларни тўқиб чиқариш, ҳақиқатан ҳам социалистик ўзгаришларга олиб борадиган стратегияни ишлаб чиқиш ўрнига эса ҳеч қаерда ва ҳеч ким амалга оширишга муваффақ бўлмаган ва социализмнинг «ўрнини босадиган моделлар» деб аталмиш моделларни излаш йўлидаги уринишлардан огоҳлантиради.

Реал социализм цивилизация хазинасига умумбашарий аҳамиятга эга бўлган ғоят катта ютуқларни қўшди, капитализмнинг қурби етмайдиган проблемаларни меҳнат аҳли манфаатларини кўзлаб, муваффақиятли ҳал этди. Кризислар ва ишсизлик нималигини билмайдиган жўшқин экономика; халқ фаровонлигининг муттасил юксалиб бораётганлиги; инсоннинг асосий ҳуқуқларини сўзда эмас, балки амалда таъминлаётган чинакам демократия; миллий масаланинг адолатли ҳал этилганлиги; умумий бепул таълим ва соғлиқни сақлаш; халққа хизмат қилаётган илғор илм-фан; ривожланган кўп миллатли маданият — турмушимизнинг мана шу барча томонлари бутун дунё меҳнаткашларининг кўз ўнгида ғоят катта жозиба кучига эгадир.

Социализм шундай ижтимоий иқлимни вужудга келтирадики, бунда коллективчилик руҳи ва ўртоқларча ўзаро ёрдам, маънавий соғломлик ва социал оптимизм ҳукмронлик қилади. Бундай иқлим шахсни ҳар томонлама янада тўлиқ камол топтириш ҳамда унинг ижодий кучлари ва қобилиятларини қўлланиш учун моддий ва маънавий шарт-шароитларни яратади. Бундай иқлим турмушнинг принципиал янги сифатини таъминлайдики, бу сифат асло моддий тўкинчиликдан иборат бўлиб қолмай, балки бекаму-кўст инсон ҳаётининг жамики бойлигини, чинакам инсоний бойликларнинг ҳамма жиҳатларини ўзига сингдириб олади.

Ўртоқлар! КПСС совет жамиятининг ютуқлари ва имкониятларига илмий жиҳатдан берилган қатъий баҳога таяниб, ички ва халқаро омилларнинг реал ривожланишини ҳисобга олиб, ўзининг XXVI съездида мамлакатни ўн биринчи беш йилликда ва умуман 80-йилларда иқтисодий ҳамда социал ривожлантиришнинг кенг программасини ишлаб чиқди. Шу программани бажариш учун кураш партия, бутун совет халқи куч-ғайратларининг марказида турибди.

Тўпланган тажрибани доимо умумлаштириш, ўз стратегиясини ҳаёт билан қиёслаш ва шу асосда назарий хазинани ижодий бойитиш, сиёсий йўлни аниқлаш — КПССнинг ўзгармас ленинча анъанасидир. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумлари, партиямиз Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андроповнинг нутқлари шу жиҳатдан муҳим босқичлар бўлиб қолди. Етук социализм назариясини ривожлантиришда, мамлакат, партия олдида турган истиқболдаги вазифаларнинг характерини тушунишда олға томон янги катта қадам қўйилди десак муболаға бўлмайди. Комплекс ҳолда олинган бу вазифалар ривожланган социализмни такомиллаштиришга қаратилгандир.

Ю. В. Андропов қайд этиб ўтганидек, совет жамияти ҳаётида коммунизм биринчи фазасининг кўпдан-кўп иқтисодий, социал ва маданий вазифаларини бажаришдаги шубҳасиз муваффақиятлар, коммунистик келажакнинг мустаҳкамланиб бораётган куртаклари бизга кечаги кундан қолган ва ҳали ҳал этилмаган бир қанча проблемалар билан қўшилиб кетмоқда. Объектив ёки субъектив сабабларга кўра, биз илгари бажара олмаган ишларни ниҳоясига етказиш, мамлакатнинг моддий ва маънавий потенциалини янада кўпайтириш, социализмга хос коллективчилик асосларини тўла-тўкис ривожлантириш негизида унинг барча имкониятлари ва афзалликларидан самаралироқ фойдаланиш — бугунги кунда партия ва халқ фаолиятининг асосий мазмунидир.

Экономикани юксалтириш ривожланган социалистик жамиятни такомиллаштириш борасидаги барча ишларнинг ҳал қилувчи йўналиши бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Экономика — Ватанимиз социал ва маънавий тараққиётининг, унинг хавфсизлиги ва халқаро обрў-эътиборини мустаҳкамлашнинг моддий пойдеворидир.

Жамиятнинг эҳтиёжлари, совет кишиларининг талаблари йил сайин ортиб бормоқда. Бинобарин, ҳозирги шароитларда ана шу талаб-эҳтиёжларни қондиришнинг фақат бирдан-бир йўли бор — у ҳам бўлса меҳнат унумдорлигини, ҳар томонлама интенсивлаш негизида ишлаб чиқариш самарадорлигини тубдан оширишдир. Биз интенсивлаш асосан нималардан иборат эканлигини биламиз: асосий фондлардан яхшироқ фойдаланиш, моддий ва меҳнат ресурсларини бутун чоралар билан тежаш, фан-техника революцияси ютуқларини кенг кўламда ва тез жорий этиш, маҳсулот сифатини ошириш, юксак уюшқоқлик ва меҳнат интизоми шулар жумласидандир. Партия халқ хўжалигини янада ўстиришнинг, халқ фаровонлигини оширишнинг энг муҳим йўналишларини аниқ белгилаб берди. Озиқ-овқат программасини бажариш, ёқилғи-энергетика комплексини, машинасозликни, фан-техника тараққиётини белгилаб берувчи барча тармоқларни ривожлантириш, транспортнинг ишини яхшилаш, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва сифатини ошириш, хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш ана шундай энг муҳим йўналишлардир.

Ҳозир конкрет ташкилотчилик иши ва ғоявий-тарбиявий ишлар биринчи ўринга қўйилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва ноябрь, 1983 йил июнь Пленумлари ишнинг айни шу томонига асосий эътиборни қаратди.

Партиямизнинг яна ҳам уюшқоқлик билан ишлаш, план интизоми, молиявий ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тўғрисидаги даъватини ҳақиқатан ҳам бутун халқ маъқуллади. Меҳнаткашлар бу даъватга фидокорона меҳнат билан, янги ватанпарварлик ташаббуслари билан жавоб қайтармоқдалар. «Меҳнатга яраша шон-шуҳрат!» шиори остида москваликларнинг ташаббуси билан бошланган ҳаракат кенг қулоч ёзди.

Ижобий натижалар яққол кўриниб турибди. 1983 йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигини ривожлантириш кўрсаткичлари яхшиланди, саноатда барча министрликлар ва иттифоқдош республикалар планни бажарди. Саноат ишлаб чиқариши ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 4,1 процент, меҳнат унумдорлиги эса 3,3 процент ошди. Ҳар бир партия ташкилоти, ҳар бир меҳнат коллективи халқ хўжалик планлари ҳамда қабул қилинган мажбуриятларни тўла ва ошириб бажариш учун, барча босқичларда ва ҳамма бўғинларда уюшқоқлик ҳамда интизом учун курашда куч-ғайратларни бўшаштирмасликлари, социалистик мусобақани, аввало ишлаб чиқаришни интенсивлаш вазифаларини ҳал этишга йўналтиришлари жуда муҳимдир.

Интизом ва тартибни мустаҳкамлаш, социалистик мусобақани ривожлантириш, бутун хўжалик механизмини такомиллаштириш билан қўшиб олиб борилган тақдирдагина керакли натижани бериши мумкин. Афсуски, Ю. В. Андропов қайд этиб ўтганидек, бизнинг бу соҳадаги ишимиз совет жамиятини моддий-техника, социал ва маънавий жиҳатдан ривожлантириш борасида эришилган даража қўяётган талаблардан орқада қолди. Ҳозир хўжалик механизми умумхалқ талаб-эҳтиёжларини меҳнат коллективларининг ва ҳар бир ходимнинг манфаатлари билан энг мақбул тарзда қўшиб олиб борилишини таъминлашга қаратилган конкрет тадбирлар кўрилмоқда. Иқтисодий шарт-шароитлар юксак унумли ҳалол меҳнатни тўла даражада рағбатлантириши ва жон куйдирмасдан эскичасига ишлашни ноқулай қилиб қўйиши, халқ хўжалигининг барча бўғинлари юксак даражада уюшқоқлик билан ишлашига кўмаклашиши керак. Экономикамиз самарадорлигини оширишнинг, омма меҳнат-ғайратини юксалтиришнинг зарур шарти мана шулардан иборат.

Партия шу билан боғлиқ вазифаларни ҳал эта бориб, меҳнатга қараб тақсимлаш принципи изчил қўлланилишига биринчи даражали эътибор бермоқда, чунки бугунги кунда тузумимизнинг социал адолатлилиги даставвал мана шунда намоён бўлмоқда. Зотан, бунда моддий ва маънавий рағбатлантириш системасини яхшилашдан, меҳнат мезони билан истеъмол мезони устидан контролликни мустаҳкамлашдан, ҳар бир кишини ҳалол, ижодий меҳнат қилиш эҳтиёжи, турмуш тарзимизга зид бўлган барча нарсаларга муросасизлик руҳида тарбиялашдан кўра ишончлироқ йўл йўқ.

Етук социализмни такомиллаштириш ишчилар синфининг етакчилик ролини сақлаб қолган ҳолда ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг иттифоқини янада мустаҳкамлашни, социал синфий, миллий ва сиёсий муносабатлар бутун системасини ривожлантиришга партиянинг актив таъсир ўтказишини тақозо қилади. Биз илмий асосланган равшан мақсадларга амал қилмоқдамиз. Бу мақсад — етук социализмнинг тарихий доираларида жамиятимизнинг синфсиз структурасини қарор топтиришдир. Бу мақсад — совет миллатлари ва элатларини бир-бирларига муттасил яқинлаштириш, СССР халқлари қардошларча дўстлигини мустаҳкамлашдир. Бу мақсад — социалистик давлатчиликни ривожлантириш, халқ ҳокимиятини амалга оширишнинг тобора янги форма ва методларини қарор топтиришдир. Меҳнат коллективлари тўғрисида яқинда қабул этилган Қонун ҳам шунга хизмат қилади.

Содир бўлаётган ўзгаришларни уларнинг бутун мураккаблиги билан кўриб, реал баҳолаш, етилган зиддиятлар ва проблемаларни ўз вақтида пайқаш, уларни ҳал этиш йўлларини қидириб топиш керак — ҳаёт мана шуни талаб этмоқда, партиямизнинг куч-ғайратлари мана шунга жамланмоқда.

Ўртоқлар! Янги инсонни камол топтиришга қаратилган бутун ғоявий-тарбиявий ва пропаганда фаолиятимизни жиддий равишда яхшиламай туриб, иқтисодий ва социал вазифаларни бажаришни тасаввур этиб бўлмаслиги бугунги кунда айниқса равшандир. Янги инсонни камол топтириш — коммунистик қурилишнинг ғоят муҳим мақсадигина бўлиб қолмай, шу билан бирга унинг зарур шартидир. Шу боисдан партиянинг идеологик, оммавий-сиёсий иши проблемалари Марказий Комитет июнь Пленумининг муҳокамасига қўйилган эди.

Бизнинг асосий ғоявий-назарий ва сиёсий ҳужжатимиз — КПСС Программасининг янги таҳририни тайёрлаш тўғрисидаги масала Пленумнинг диққат марказида бўлганлиги қонуниятлидир. «... **Партия программаси**, — деб таъкидлади ўз нутқида Ю. В. Андропов, — **ҳозирги замон шароитида аввало, ривожланган социализмни планли равишда ва ҳар томонлама такомиллаштириш, демакки, коммунизм сари янада олға силжиш программаси бўлиши керак»**. Ю. В. Андропов яқин йилларда ва келгусида совет жамиятини ривожлантиришнинг асосий йўлларини чуқур таърифлаб берди.

Ю. В. Андроповнинг нутқида, К. У. Черненконинг докладида, Пленумнинг бошқа ҳужжатларида КПСС идеология фаолиятининг тўпланган тажрибаси ижодий идрок этилган, бу фаолиятнинг энг муҳим йўналишлари ва мақсадлари белгилаб берилган. Пленум бутун ғоявий-тарбиявий ишимизни кучайтиришдан, уни совет кишиларининг ошган талаб-эҳтиёжларига, ҳозирги ҳаёт реалликларига мос бўлиб тушадиган яна ҳам чуқур, ижодий ишга айлантиришдан иборат равшан вазифани қўйди. Хуллас, гап ғоявий-назарий, сиёсий-тарбиявий, пропаганда ишининг мазмуни ва формасини партия билан халқ фаолиятининг асосий мазмунига — етук социализмни такомиллаштиришга, ривожланишимиз давом этаётган ички ва ташқи шароитларга мувофиқлаштириш тўғрисида бормоқда.

Идеология ишининг энг муҳим иқтисодий ва социал-сиёсий вазифаларни бажариш учун кураш билан жуда қалин алоқаси зарурлиги зўр куч билан таъкидланди. Ғоявий-тарбиявий фаолиятнинг сиёсий, ташкилотчилик ва хўжалик фаолияти билан қўшиб олиб борилишигина керакли самара беради, пропагандамизнинг реализмини, ҳаққонийлиги ва таъсирчанлигини таъминлайди, ҳаётдан ажралиб қолиш, расмиятчилик ва дабдабабозлик каби кўринишларни бартараф этишга ёрдам беради.

Халқаро вазият кескинлашган, империализм, аввало Америка империализми СССРга, бошқа қардош мамлакатларга қарши қутуриб авж олдириб юборган «психологик уруш» шароитида меҳнаткашларни синфий руҳда тарбиялашни янада яхшилаш, сиёсий хушёрликни ошириш, халқаро майдонда ҳам, шунингдек мамлакат ичкарисида ҳам социализм ютуқларини ишонтирарли тарзда ёрқин пропаганда қилиш алоҳида муҳим аҳамият касб этмоқда. Антикоммунизм ва антисоветизмга қаттиқ зарба бериш, қарши пропаганданинг жўшқин, самарали системасига таяниб, синфий душманнинг мафкуравий қўпорувчиликларини фош қилиш ва барбод этиш керак.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларини амалга ошириш — бутун партиянинг ишидир. Бу иш идеология кадрларидан, ҳар бир партия ташкилоти ва ҳар бир коммунистдан омманинг сиёсий онги ва меҳнат ғайрати даражасини оширишга қаратилган ишларнинг янги формалари ва методларини қидириб топишда қатъият ва собитқадамлик, дадилликни талаб қилади.

Ўртоқлар! Мамлакат олдида пайдо бўлаётган вазифаларнинг кўламлари ва мураккаблиги ортиб бораётганлиги КПССнинг раҳбарлик роли янада ошишига қонуниятли равишда олиб келади. Бинобарин, бунда биз учун КПССнинг омма билан алоқаларини янада мустаҳкамлашдан, партия билан халқнинг бузилмас бирлигини таъминлашдан кўра муҳимроқ вазифа йўқ.

Партия сафларининг сони муттасил ўсиб, унинг сифати яхшиланаётганлиги Ленин партиясининг обрў-эътибори доимо мустаҳкамланиб, унинг омма билан алоқалари кенгайиб ва чуқурлашиб бораётганлигидан ёрқин далолат беради. РСДРПнинг II съезди ўтган даврда Россияда партия аъзоларининг сони атиги салкам уч ярим минг кишидан иборат эди, Улуғ Октябрь социалистик революцияси амалга ошириладиган пайтга келиб эса уларнинг сони 350 минг кишига етди. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида партияни «куртак» деб атаган эди. Эндиликда партия «куртак»дан коммунизм иши учун курашчиларнинг 18 миллионли авангардига айланди. КПСС ўзининг синфий пролетар характерини сақлаб қолиб ва ривожлантириб, етук социализм шароитида бутун халқ партияси бўлиб қолди. Бу — ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларига сиёсий ва ғоявий таъсир ўтказишнинг ғоят бой воситаларига эга бўлган ягона, аҳил ташкилотдир. Бу — қудратли социалистик давлат рулини бошқараётган партиядир.

Партиянинг жанговарлик қобилияти, унинг ижтимоий ривожланишга, оммага таъсирининг кучайиши партия иши услубини янада яхшилашга ғоят кўп даражада боғлиқдир. Ҳаёт партия ташкилотларидан, ҳар бир коммунистдан партия сиёсатини чуқур тушунишни, амалий вазифаларни ҳал этишга илмий асосланган тарзда ёндаша билиш маҳоратини талаб қилмоқда. Хўжалик ва социал турмушнинг объектив қонунларини билмай ёки ҳисобга олмай туриб, муваффақиятли равишда раҳбарлик қилиб бўлмайди.

Буни ҳамиша ёдда тутиш керак. Умумхалқ манфаатларининг устунлигини таъминлаш, олға томон ҳаракатимизни жадаллаштириш учун барча резервлар ва имкониятлардан фойдаланиш, илмийлик ва ишчанлик, қабул қилинаётган қарорларнинг ижроси устидан контролликни кучайтириш — булар бизнинг Марказий Комитетимиз сабот билан қарор топтираётган партия раҳбарлиги услубининг, ҳақиқатан ҳам ленинча услубнинг энг муҳим хусусиятларидир.

Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш — партия ўзининг раҳбарлик ролини амалга оширишдаги ғоят муҳим бўғиндир. КПСС кадрларнинг ғоявий-сиёсий, ахлоқий ва амалий фазилатларига нисбатан ҳамиша жуда юксак талаблар билан ёндашиб келди ва ёндашмоқда. Бугунги кунда энг кўп даражада масъулият ва уюшқоқлик, интизом ва ишга ижодий муносабатда бўлиш намуналарини кўрсатмай ўз иши соҳасида сезиларли тараққиётни таъминламай туриб, чинакам раҳбар бўлиш мумкин эмас. Партия ташкилотлари эса социалистик ахлоқ нормаларининг ҳар қандай бузилишларига қарши, фаолиятсизликка, бюрократизм кўринишларига, меҳнаткашларнинг манфаатларини назарписанд қилмасликка, хизмат мавқеини суиистеъмол қилишга қарши қатъий курашишлари керак, албатта.

Партия раҳбарлиги услубини такомиллаштириш — меҳнат коллективларининг сиёсий ўзаги сифатида бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлигини ошириш, уларни омма ўртасидаги кундалик ишга йўналтириш демакдир. Партия турмушининг ленинча нормаларига қатъий риоя этилишига сабот билан эришиш, партия ички демократиясини, танқид ва ўз-ўзини танқидни, ҳар бир партия аъзосининг ташаббускорлиги ва активлигини ривожлантириш лозим.

КПСС раҳбарлик ролининг буйруқбозлик методлари билан, давлат органлари ёки жамоат ташкилотларининг ўрнини босиш билан ҳеч қандай алоқаси йўқ. Партия халқ ўртасидаги юксак сиёсий обрў-эътиборига ва ғоявий таъсирига таяниб, меҳнаткашларнинг туб манфаатлари янада тўлиқ ва аниқ ифода этилишига эриша бориб, уларни ўз йўлининг тўғрилигига ишонтириб, бу йўлни амалга оширишга сафарбар этиб, ўз ролини бажариб келмоқда.

Ҳеч шак-шубҳа йўқки, ҳозирги босқичда партия олдида, бутун совет халқи олдида пайдо бўлаётган вазифалар муваффақиятли равишда ҳал этилади. КПСС сафларининг мустаҳкам жипслиги, коммунистларнинг ғоявий эътиқоди бунинг гаровидир. Уларнинг халқни ўзига эргаштириш, оташин партия сўзи билан кишиларнинг ғайрат-шижоатини кучайтириш маҳорати бунинг гаровидир. Тузумимизнинг кучи омманинг онглилигидадир. Бу куч бизга ҳар қандай қийинчиликларни, ҳар қандай тўсиқларни енгиб ўтишда ҳамиша ёрдам бериб келди. Бугунги кунда ҳам биз ана шу кучга қатъий таянмоқдамиз.

3. ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛАР ПАРТИЯСИ, ТИНЧЛИК ПАРТИЯСИ

Ўртоқлар! РСДРП Россия заминида вужудга келди, аммо у шу вақтгача бутун халқаро революцион ҳаракат тўплаган тажрибага таяниб иш кўрди. Большевистик партия типининг ўзи, унинг программаси, унинг стратегияси ва тактикаси II Интернационал раҳбарларининг оппортунистик қарашлари билан ўткир, муросасиз мунозарада қарор топди. Аслида бу Россия пролетар ҳаракатининггина эмас, шу билан бирга бутун пролетар ҳаракатининг нима қилиши керак, деган саволга Лениннинг жавоби бўлди.

Ленин «Нима қилмоқ керак?» китобининг энг бошида атиги бир неча сатрли қисқа изоҳ берди. «Эҳтимол, социалистик оппортунизмга қарши олиб борилган бу биринчи чинакам халқаро миқёсдаги курашда халқаро революцион социал-демократия Европада кўпдан бери ҳукм суриб келаётган сиёсий реакцияга хотима бериш учун анча мустаҳкамланиб олар?», — деб савол берган эди Ленин. Ўша пайтда ҳатто ишчилар ўртасида ҳам шундай вақт яқин қолганлигига ҳамма ҳам ишонавермаган эди.

Аммо, РСДРПнинг II съездига йиғилган Россиянинг бир тўда марксчи интернационалистлари Россиянинг ҳам, бутун дунёнинг ҳам қиёфасини таниб бўлмайдиган даражада ўзгартириб юборган жараёнларга туртки берди. В. И. Ленин «Октябрь революциясининг тўрт йиллигига» мақоласида қуйидагиларни таъкидлаган эди: «... Биз Совет давлатини қура **бошлаш**, шу билан бутун жаҳон тарихининг янги даврини, барча капиталистик мамлакатларда эзилиб келган ва ҳамма ерда янги турмуш, буржуазия устидан ғалаба қозониш, пролетариат диктатурасини вужудга келтириш, кишилик дунёсини капитал зулмидан, империалистик урушлардан қутқариш сари бораётган янги синф ҳукмронлиги даврини **бошлаш** бахтига биз муяссар бўлганлигимиз билан фахрланишга ҳақлимиз ва шу билан фахрланамиз». Октябрь ғалабасининг, большевиклар ғояси ва сиёсатининг бевосита таъсири остида ҳозирги коммунистик ҳаракат юксалди ва шаклланди. Ленинизм ишчилар синфининг қудратли халқаро сиёсий оқимига айланди.

КПСС ажралмас қисми бўлиб келган ва шундай бўлиб қолаётган коммунистик ҳаракат машаққатли ва қаҳрамонона йўлни босиб ўтди. Бу ҳаракат капитал билан синфий жангларда ўсиб, мустаҳкамланди, бу жангларда тарихий ғалабаларга эришди. Бу ҳаракат мағлубиятлар аламини ҳам тортди, аммо ана шу мағлубиятлар ҳам уни чиниқтирди, янги тажриба билан бойитди. Бугунги кунда сал кам юзта тенг ҳуқуқли ва мустақил партияни ўз ичига олган коммунистик ҳаракат — империализмга, урушга қарши, халқлар тинчлиги, миллий ва социал озодлиги учун курашаётган энг нуфузли интернационал сиёсий кучдир. Коммунистик ҳаракатнинг реал имкониятлари ғоят катта. Ана шу имкониятларни амалга ошириш учун КПСС коммунистларнинг ишчилар синфи, барча меҳнаткашлар ҳаётий манфаатлари йўлида, оппортунистлар ва ревизионистларнинг улуғ таълимотимиз революцион моҳиятини суюқлаштириш ҳамда бузиб кўрсатишга уринишларига қарши изчил курашини, ижодий марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми принциплари асосида қардош партияларнинг жипслигини мустаҳкамлашни зарур шарт, деб билади.

КПСС социалистик давлатлар марксчи-ленинчи партиялари билан қардошларча алоқаларни чуқурлаштириш ва ривожлантиришга асосий эътибор бераётганлиги табиийдир. Чунки ҳамдўстлигимиз бирлигини мустаҳкамлаш, унинг халқаро обрў-эътиборини ўстириш, социалистик қурилишдаги муваффақиятлар улар ўртасидаги муносабатларнинг кўламларига, характерига, муҳитининг ўзига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир.

Ленин Улуғ Октябрь ғалаба қозонмасдан олдинроқ шуни қайд этган эдики, «социализмнинг ягона халқаро куч бўлиб жипслашуви турли мамлакатларда принцип жиҳатидан бир хилда ҳал қилиниши керак бўлган масалалар сонининг... кўпайишида айниқса яққол ифода этилди». Жаҳон социалистик системасининг қарийб қирқ йиллик ривожи айни шундай эканлигини тасдиқлади. Ҳукмрон марксчи-ленинчи партияларнинг ҳал этиши лозим бўлган ўхшаш ва муштарак проблемалар доираси ҳақиқатан ҳам жуда кенгдир. Бинобарин эса, барча соҳаларда социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ҳамкорлигининг самарадорлигини ошириш тобора жуда зарур бўлиб қолмоқда. Уларнинг биргаликдаги сиёсий ҳаракатини мустаҳкамлаш ҳам, иқтисодий интеграцияни сифат жиҳатидан янги даражага ўтказиш ҳам, қардош халқларни ғоявий жиҳатдан янада яқинлаштириш ҳам шулар жумласидандир.

Бир томоннинг тажрибаси ҳамманинг мулки бўлиб қолганида биргаликдаги иш юришиб кетади. Социалистик мамлакатлар қардош партияларининг ҳар бири ўзига хос шароитларда ишламоқда. Шунинг учун ҳам уларнинг ҳаммаси маълум маънода социализм йўлидаги кашшофлар бўлиб келдилар ва шундай бўлиб қолмоқдалар, жаҳон революцион тажрибаси хазинасига ўзларининг ноёб ҳиссасини қўшмоқдалар. Шу тажрибадан фойдаланиш маҳорати — муштарак мақсад сари ҳам муваффақиятлироқ, ҳам тезроқ ҳаракат қилиб боришнинг энг зарур шартларидан биридир. Бу ҳақиқат замон синовидан ўтган. Тарих, шу жумладан жуда яқин ўтмишдаги тарих бошқа нарсани ҳам яққол кўрсатди. Ижтимоий ривожланишнинг объектив қонуниятлари назар-писанд қилинмаганида, қардош партиялар тўплаган тажрибани кўр-кўрона кўчириб олишга уринганда, ёки, аксинча, бу тажрибани менсимаганда жиддий проблемалар ва ҳатто кризисли вазиятлар вужудга келади.

Жаҳон социалистик системасининг вужудга келганлиги ва мустаҳкамланганлиги ҳозирги дунёнинг бутун қиёфасини ўзгартириб юборди. Давлатлар социалистик ҳамдўстлиги мавжудлигининг ўзи, уларнинг империализмга қарши изчил сиёсати, интернационал бирдамлиги дунёнинг носоциалистик қисмидаги коммунистик

(Давоми 3-бетда).

РЕВОЛЮЦИОН ҲАРАКАТ ПАРТИЯСИ

(Боши иккинчи бетда).

ва ишчи партиялари учун қудратли сиёсий ва маънавий мадад бўлиб хизмат қилмоқда. Ҳозир шундай партиялар 80 тадан ошиб кетди. Уларнинг ҳаммаси ҳам ошкора иш кўраётгани йўқ, улар сафларининг сони, ўз мамлакатларининг сиёсий турмушига таъсири бир хилда эмас. Аммо улар монополияларнинг жабр-зулмига қарши, реакция ва агрессия кучларига қарши, социал тараққиёт учун, жамиятни революцион тарзда ўзгартириш учун фидокорона кураши билан меҳнаткаш халқнинг тобора кенг қатламларини ўз томонига оғдириб олмоқдалар, ўзларининг омма ўртасидаги позицияларини мустаҳкамламоқдалар.

Бу иш қардош партиялар учун енгил иш эмаслигини совет кишилари биладилар. Ана шу партияларнинг ҳаммаси капитал тазйиқини бошидан кечирмоқда. Капитал баъзан шафқатсиз репрессия усулларини қўлланиб, баъзи ҳолларда эса сиёсий ва мафкуравий тазйиқнинг «конституцион» формаларини ишга солиб, коммунистларни қаттиқ қувғин қилмоқда. Капитал муштарак мақсад ва ғояларимизга разил бўҳтон ва туҳмат тошини ёғдирмоқда, қардош партияларнинг ҳаракат бирлигига путур етказиш ва уларни бир-бирига қарама-қарши қўйишга уринмоқда.

Бизнинг партиямиз коммунистик партиялар кураш олиб бораётган шароитларнинг хилма-хиллиги ва мураккаблигини яхши тушунади ва ҳисобга олади. Партиямиз ана шу партиялар билан ўз муносабатларини тенг ҳуқуқлилик, бир-бирини ҳурмат қилиш ва ўзаро ишонч асосида қуради. У коммунистик ва ишчи партияларнинг жипслигини мустаҳкамлаш йўлини оғишмай ўтказиб келмоқда ва социализмнинг айрим мамлакатлари ўртасида, шунингдек жаҳон коммунистик ҳаракатида баъзи қардош партиялар ўртасида у ёки бу масала юзасидан ихтилофлар келиб чиққан пайтда ҳам бу ихтилофларни марксизм-ленинизм асосида бартараф қилишни зарур деб ҳисоблайди. Ленин васиятларига содиқ бўлган КПСС дўстларимиз ва маслакдошларимиз бўлмиш барча марксчи-ленинчи партиялар билан қардошларча ҳамкорликни ривожлантиришни ўзининг энг биринчи интернационал бурчи, деб ҳисоблайди.

КПССнинг революцион-демократик партиялар билан алоқалари кенгайиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Улар таъсирининг ўсаётганлиги, антиимпериалистик курашда уларнинг позицияларини мустаҳкамланаётганлиги, улардан кўпининг коммунистик ҳаракат билан ғоявий-сиёсий яқинлашаётганлиги Осиё, Африка, Лотин Америкасида ленинизм ғоялари ва практикасининг таъсири остида содир бўлган ва бўлаётган катта ўзгаришларни акс эттиради. КПССнинг, барча коммунистларнинг шу партиялар билан бирдамлиги жаҳон революцион жараёнини кенгайтириш ва чуқурлаштиришнинг энг муҳим шартларидан биридир.

Ўртоқлар! Улуғ Октябрь ғалабаси бутун сиёсий ҳокимият инсоният тарихида биринчи марта меҳнаткаш халқ қўлига ўтган давлатнинг жаҳон майдонига чиққанлигидан далолат берди. Бу — халқаро муносабатларни революционлаштирди. Шу билан бирга бу ҳолат большевиклар партияси олдига янги принципиал вазифаларни қўйди. Ғалаба қилган пролетариат ташқи сиёсатининг назарий асосларини ишлаб чиқиш, бу сиёсатнинг конкрет мақсадлари ва йўналишларини таърифлаб бериш, уларни Совет давлатининг халқаро позицияларини қарор топдиришга қаратилган амалий фаолиятда рўёбга чиқариш керак эди. Бу вазифаларнинг бажарилишига В. И. Ленин ҳал қилувчи ҳисса қўшди.

Ўша пайтдан буён халқаро майдонда кўп нарса тубдан ўзгарди. Жаҳон социалистик системасининг вужудга келганлиги, мустамлакачилик харобалари ўрнида антиимпериалистик позицияда турган ўнлаб давлатларнинг пайдо бўлганлиги, озодлик ҳаракати ва урушга қарши ҳаракатнинг ўсганлиги — буларнинг ҳаммаси жаҳон миқёсида социал-синфий кучларнинг нисбатини сифат жиҳатидан ўзгартириб юборди. Совет ташқи сиёсатининг имкониятлари беқиёс ўсди. Аммо биз дуч келаётган проблемалар ҳам мураккаблашди. Бу ҳол бир-бирига зид бўлган икки хил дунёқараш, икки хил сиёсий йўлнинг — социализм билан империализмнинг бир-бирига қарши кураши мислсиз кескинлашган ҳозирги кунда жуда яққол кўриниб турибди.

Капитализм умумий кризисининг чуқурлашганлиги империалистик доираларнинг жаҳон тараққиётининг боришини халқаро кескинликни кучайтириш воситаси билан тўхтатишга уриниш йўлидаги интилишини кучайтирди. Ана шу агрессив йўл ядровий уруш хавфини кучайтириб юборди.

Ҳозирги АҚШ маъмуриятининг антикоммунистик, антисовет сиёсати уруш хавфининг асосий манбаи эканлигини фактлар яққол тасдиқлайди. Милитаристик васвасага берилиб кетган бу маъмурият ўзининг янги ракеталарини Ғарбий Европада жойлаштиришга, қурол-яроғларни чеклаш тўғрисидаги музокараларда ялпи қирғин воситаларини узлуксиз кўпайтириш режаларини ниқоблаш учун фойдаланишга интилмоқда. Вашингтон асосий империалистик давлатларнинг СССРга, бошқа социалистик давлатларга қарши, барча демократик, тараққийпарвар кучларга қарши қаратилган ҳарбий коалициясини тузишга уринмоқда. Вашингтон АҚШ ва НАТОнинг СССР ва Варшава Шартномаси мамлакатларига нисбатан ҳарбий устунликка эришишга умид қилди. Партиямиз ва халқимиз, қардош социализм мамлакатлари бунга йўл қўймаймиз, деб битта қатъий жавоб берди!

Совет ташқи сиёсати Октябрдан кейинги дастлабки кунларданоқ империалистларнинг дўқ-пўписа ва агрессия қилиш сиёсатига актив қарама-қарши турибди. Бизга урушнинг кераги йўқ, биз халқларга, шу жумладан социалистик давлатларга ҳам оғир машаққат бўлиб тушадиган қуролланиш пойгасининг изчил душманлари бўлиб келдик ва шундай бўлиб қолаверамиз. Аммо империализм нима эканлигини, унинг қандай мудҳиш жиноятлар қилишга қодир эканлигини совет кишилари яхши биладилар. Масалан, империализм ҳозирги вақтда Марказий Америкада ва Яқин Шарқда, Африка ва Осиёда қандай ёвузликлар қилаётганлигини эслатиб ўтиш кифоя. АҚШ президенти томонидан коммунизмга қарши эълон қилинган навбатдаги «салб юриши» аслини олганда тинчлик, озодлик, демократия ва тараққиётнинг ҳамма кучларига қарши қаратилган. Империализмнинг аҳлоққа ҳилоф ва одамийликка душман бўлган сиёсати жуда катта хавф туғдиради, чунки бу сиёсат ядровий уруш «мақбул» деган бемаъни фикрга асосланади.

Бизнинг партиямиз совет халқини, қардош мамлакатларнинг халқларини ҳар қандай тасодифдан, социалистик ғалабаларни ҳар қандай ҳамладан халос қилиш учун ҳамма чораларни кўрди ва бундан буён ҳам кўраверади. Биз тинчликни мустаҳкам қўриқлаб турган шонли Совет Қуролли Кучларимизни такомиллаштиришга, Варшава мудофаа шартномасини мустаҳкамлашга бундан буён ҳам тинмай эътибор бераверамиз.

КПСС ташқи сиёсатининг кучи ва самарадорлиги шундаки, бу сиёсат Ленин чизиб берган йўлга доим амал қилади, совет халқининг, бутун меҳнаткаш инсониятнинг олий манфаатларига асосланади. Бу сиёсат ҳозирги жаҳон тараққиётини илмий таҳлил этишга таянади. Ҳозирги шароитда жаҳон урушининг бўлиши муқаррар эмас, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш сиёсати ядровий фалокатга қарши бирдан-бир оқилона йўл бўлиши мумкин, деб чиқарилган хулосаларни партиямизнинг назарий жиҳатдан асослаб берганлиги жуда катта аҳамиятга эгадир.

Бундай хулосалар тўғри эканини практика тўла-тўкис тасдиқлади. Бу хулосалар КПСС XXVI съезди илгари сурган 80-йиллар Тинчлик программасида ўзининг ёрқин ифодасини топди.

Партиямизнинг халқаро ишларга ёндашуви аслини олганда коммунистик тинчлик философиямизни акс эттиради. Бу философия кейинги вақтларда Совет Иттифоқи томонидан илгари сурилган ва Ю. В. Андроповнинг нутқларида баён этилган конструктив таклифларга асос бўлди. Бу таклифларда ҳарбий муҳолифлик даражасини тубдан пасайтиришнинг мунтазам ва реалистик платформаси баён қилинган. Бу платформа тенглик ва бир хил даражадаги хавфсизлик принципларига асосланади. Бу — халқаро майдондаги барча проблемаларни музокаралар олиб бориш йўли билан адолатли ҳал этишнинг заминидир.

Қардош мамлакатларнинг коммунистик ва ишчи партиялари КПССнинг принципиал ташқи сиёсати позициясини маъқуллаб, қўллаб-қувватламоқдалар. Социалистик ҳамдўстликдаги етти давлат раҳбарларининг бир ой муқаддам Москвада ўтказилган учрашуви ҳам буни кўрсатди. Бу учрашувда мамлакатларимиз ўзларига нисбатан ҳарбий устунликка сира ҳам йўл қўймасликка, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўришга қатъий қарор берганликлари яна бир марта таъкидлаб ўтилди. Қўшма баёнотнинг вазмин, салмоқли руҳда бўлиши, унинг конструктив характери — қардош мамлакатлар ядровий қуролланиш соҳасидаги мусобақаларга, ҳар қандай ҳарбий рақобатга доим қарши чиқаётганлигини тасдиқловчи яна бир кучли далилдир. «Улар, — деб уқтириб ўтилади бу ҳужжатда, — жаҳон миқёсидаги ҳар қандай проблемаларни, шу жумладан социализм билан капитализм ўртасидаги тарихий баҳсни уруш йўли билан ҳал этиш мумкин эмаслигига қаттиқ ишонадилар».

Социализм ғалабасига биринчи бўлиб йўл очиб бериш Ленин партияси зиммасига тушди. Бу эса кўпгина бурчларни ҳам юклайди: шунчаки олдинда боришнинг ўзи кифоя эмас, янгилик, илғорликни қаттиқ туриб ҳимоя қилиб ва қарор топдириб, муттасил олға бориш керак. КПСС худди шу йўлдан бормоқда. Шу билан бирга бизнинг партиямиз янги жамият қуриш ва совет халқининг социалистик ғалабаларини ҳимоя қилишдан иборат ғоят мураккаб вазифаларни назарда тутиб жаҳон социализми, коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг манфаатлари билан, бутун инсониятнинг ҳаётий манфаатлари билан тамомила мос бўлиб тушадиган йўлларни қидириб топмоқда.

Ленин кимга қанча катта ишонч билдирилган бўлса, ундан қилинадиган талаб ҳам шунча катта бўлади, деб бир неча бор айтган эди. Бу сўзлар Ленин партиясининг халқаро майдондаги фаолиятида унинг ўзига хос шиори бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади, деб айтиш мумкин. Совет коммунистлари тарих томонидан ўз зиммаларига юкланган масъулиятни тўла-тўкис яхши англайдилар. Шундай масъулиятнинг юксак поғонасида туриш — сўзда эмас, балки амалда интернационалист бўлиш демакдир. Бу эса партиямиз сиёсатига ҳамиша хос хусусият бўлиб келди ва ҳозирги кунда ҳам шундай хусусият бўлиб қолмоқда. Бу эса партиямиз ҳаққонийлиги ва куч-қудратининг, революцион ҳаракатда, планетамиздаги соф виждонли барча кишилар ўртасида юксак обрў-эътиборининг ҳамиша манбаи бўлиб хизмат қилди ва хизмат қилмоқда.

Ўртоқлар!

В. И. Ленин ташкил этган буюк революционерлар ташкилоти ноёб, қаҳрамонона тақдирга эгадир. Бу ташкилот 80 йилдан буён инсониятга ижтимоий тараққиётнинг янги уфқларини очиб, тарихий қўриқ бўйлаб дадил олға бормоқда.

КПССнинг, совет халқининг бутун революцион ўзгартирувчилик фаолияти жуда кенг социал ижодкорлик руҳи билан суғорилган. Бу фаолият жамият тараққиётининг объектив қонунларини билишга, воқеликка илмий ёндашишга асосланади. Марксизм-ленинизм — партиямизнинг музаффар қуролидир. Маркс-Энгельс-Ленининг барҳаёт таълимоти партиямиз илгари сурадиган мақсадларнинг аниқ-равшан бўлишини, бу мақсадларга эриштирадиган воситаларнинг ҳаракатчанлигини таъминлайди. Худди шу таълимот — партиямизга хос бўлган истиқболни сезиш манбаидир. Истиқболни ҳис этмай туриб, социалистик жамият муваффақиятли ривожланиши мумкин эмас.

Совет халқи келажакка комил ишонч билан назар солмоқда, коммунистлар партиясига, социал оптимизм партиясига бажонидил ишонади. Советлар мамлакатининг бутун тарихи, куч-қудратимизни, танлаб олинган йўлнинг тўғрилигини англаш ана шу оптимизмни вужудга келтирди. Биз большевизмга содиқмиз, чунки у ўзининг енгилмас маънавий, уюштирувчилик, бунёдкорлик қудратини, меҳнатни озод қилиш учун, жамиятни адолатли, социалистик асосларда қайта қуриш учун, ер юзида тинчлик ва ҳаёт учун курашда зафарли революцион стратегия ва тактика намунаси бўлишга қодир эканлигини амалда исбот қилди.

Асримизнинг буюк ҳақиқати, ленинчи коммунистлар ҳақиқати, тинчлик ва социализм ҳақиқати совет халқининг зафарларида яшайверсин, янгидан-янги миллионларча кишиларнинг қалбларида акс-садо берсин!

Яшасин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси — улуғ Ленин партияси!

(Гулдурос давомли қарсаклар).

МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИНИ ОШИРИШ — БОШ ВАЗИФА

И. Г. АНИСИМКИН,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари

ПАРТИЯ КПСС XXVI съездида қабул қилинган мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантириш программасини амалга ошира бориб, ишлаб чиқариш самарадорлигини кўтариш, меҳнат унумдорлигини тобора оширишга катта аҳамият беряпти. **«Меҳнат унумдорлигини тубдан ошириш — иқтисодий соҳадаги энг муҳим вазифадир. Бу соҳада биз дунёдаги энг юксак даражага етиб олишга интилишимиз керак»** — деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленумида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. В. Андропов.

Бу масалалар республика партия ташкилотлари фаолиятининг асосий иши бўлиб қолди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети министрликларда, идораларда, корхоналарда меҳнат унумдорлигини ошириш план-топшириқларининг бажарилишини мунтазам назорат қилиб бориб, уларга ҳар томонлама ёрдам бермоқда, ишлаб чиқаришдаги барча мавжуд резервлардан тўла фойдаланишга даъват этмоқда.

Меҳнат коллективларида кишилар билан ҳар бир иш жойида меҳнатни интенсивлашга қаратилган катта сиёсий-тарбиявий ишлар олиб борилмоқда. Партия ташкилотлари ташаббуси ва коммунистларнинг бевосита иштироки билан республикада ҳар йили меҳнат унумдорлигини янада ошириш муаммолари юзасидан илмий-амалий конференциялар, семинарлар, кенгашлар ўтказилмоқда.

Бу йўналишлар бўйича ўтказилаётган ишлар саноат корхоналари фаолиятидаги пировард натижаларга муайян таъсир кўрсатмоқда.

Чунончи, биринчи ярим йилликда маҳсулот реализация қилиш плани барвақт бажарилди, пландан ташқари 200 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинди. Ишлаб чиқариш ҳажми планда белгиланган топшириқдан анча зиёд — 4,8 процент кўпайди. Пландан ташқари 133 миллион сўмликдан кўпроқ халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарилди. Меҳнат унумдорлиги ортмоқда.

Меҳнат унумдорлигининг ўсиши ҳисобига «Узбитхим», Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаларида, Ангрен резина-техника заводида, Тошкент, Бекобод гўшт комбинатларида, Қўқон сут заводида ва бошқа тармоқларнинг ўнлаб корхоналарида 100 процент маҳсулот ўсишига эришилди.

Меҳнат унумдорлигининг ўсишини белгиловчи омиллар барчага маълум: булар — корхоналарнинг техника базасини тобора такомиллаштириш, фан ютуқларини жорий этиш, комплекс механизациялаш, мавжуд техникадан тўла-тўкис фойдаланиш, меҳнаткашларнинг маданий-техника даражасини ошириш, ишлаб чиқаришни ташкил этишни янада яхшилашдир.

Улуғ Ленин таъкидлаганидек, коммунизм — оддий ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини кўпайтириш, оғир меҳнатни енгиб ўтиш йўлидаги фидойилиги ва ғамхўрлиги намоён бўлган жойдагина бошланади.

Тажриба ҳам шуни кўрсатмоқдаки, ишлаб чиқаришни ташкил этишга, техникадан фойдаланишга, меҳнаткашлар малакасини оширишга ва ҳоказо омилларга боғлиқ бўлган барча коллективларнинг ғамхўрлиги билангина муқаррар муваффақиятга эришилади.

Фан ва ишлаб чиқариш алоқасини ҳар тарафлама мустаҳкамлаш меҳнат унумдорлигининг барқарор ўсишида бирдан бир зарур шартдир.

БУГУНГИ Ўзбекистон катта фан-техника потенциалига эга. Индустриямиз тараққиётида олимларимиз ҳиссаси йил сайин ошиб боряпти. Ҳар йили республикамиз илмий ташкилотлари ишлаб чиқаришга иқтисодий самарадорлиги 600 миллион сўмдан кўпроқ 400 дан зиёд турли хил таклифлар киритмоқдалар.

Тармоқ фанлари муваффақиятли ривожланмоқда. деярли ҳар бир саноат министрлиги ўз таркибида илмий-тадқиқот институтларига, илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари ва йирик лойиҳа-конструкторлик бюроларига эга. Шу муносабат билан саноат ишчилари олдида олимлар меҳнати натижаларидан амалда самарали фойдаланишдек катта вазифа турибди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг республика экономикаси ривожланишини интенсив йўлга ўтишини тезлаштиришда фан ролини ошириш масалалари юзасидан мактуби бу катта ва мураккаб ишда даъваткор кучдир.

Фан-техника тараққиётини тезлаштириш алоҳида сиёсий ва давлат аҳамиятига эга бўлган вазифалардан биридир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетларидан унинг ижросига биринчи даражали аҳамият беришни талаб қилди, фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш муддатларини қисқартиришда корхона, ташкилот, илмий муассасалар раҳбарлари масъулиятини оширишни тавсия қилди.

Меҳнат унумдорлигининг ўсишида янги техника тадбирларини жорий этиш туб манбадир.

Республика саноат корхоналарида фан-техниканинг энг янги ютуқлари кенг жорий этилмоқда. 1982 йилнинг ўзида 10 мингдан кўпроқ фан-техника тадбирлари жорий этилди ва бунинг ҳисобига 6 мингдан зиёд киши кучи тежалди, 75 миллион сўмлик йиллик иқтисодий самара олинди. Ишлаб чиқаришнинг 142 та комплекс механизациялашган ва автоматлашган цехлари, участкаларида 207 та автоматлашган ва механизациялашган поток линиялар ўрнатилди. Иқтисодий самарадорлиги 240 миллион сўмлик салкам 55 мингта ихтирочилик ва рационализаторлик таклифлари жорий этилди.

СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи партия ташкилоти меҳнат унумдорлигини ошириш борасида изчил иш олиб бормоқда.

Ўтган йили бирлашмада ишлаб чиқаришни жорий этиш бўйича белгиланган барча тадбирлар бажарилди. 80 та махсус ва автомат дастгоҳ агрегатлари, ярим автоматлар, галвано қоплама ва термик ишлов берувчи 6 та автомат линиялар, механик ишлов берадиган, деталларни йиғадиган ва пайвандлайдиган 8 та механизациялашган поток линия, 10 та саноат роботлари жорий этилди, анчагина технологик ускуналар модернизация қилинди, барча асосий участкаларда кўтариш-транспорт механизмлари монтаждан чиқарилди. Бу асосий ишлаб чиқаришни механизациялаш ва меҳнат унумдорлигини ўстириш даражасини кескин ошириш имконини берди. Бирлашма республикамизнинг политехника, автомобиль транспорти ва йўллари сингари кўпгина институтлари, «Технолог» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси, Москва транспорт ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги илмий-тадқиқот институти билан мустаҳкам ижодий алоқалар ўрнатган.

Тошкент авиация бирлашмаси, «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Наманган абрли газламалар комбинати ва бошқа бир қатор корхоналарда меҳнат унумдорлигини янада ошириш бўйича изчил ишлар амалга оширилмоқда.

Бироқ ҳамма корхоналар ҳам шундай ишламаётир. Саноатнинг шу йил биринчи ярмидаги ишини таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, фан-техника тараққиётининг барча йўналишлари бўйича топшириқларга эга бўлган 53 министрлик ва идораларнинг фақат 31 таси давлат планини тўла ҳажмда бажарди.

Чунончи, Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги янги техника бўйича тўққиз топшириқнинг учтасини бажармади. Ўзбекистон ССР Енгил саноат, Монтаж ва махсус қурилиш, Тайёрлаш, Автомобиль йўллари қурилиши ва фойдаланиш министрликлари янги техникани жорий этиш юзасидан берилган топшириқларни бажармадилар. Айрим бошқа министрликлар ва идоралар ҳам бу борадаги топшириқлар ижросини таъминламадилар.

Бирлашмалар ва корхоналарнинг айрим раҳбарлари участкалар, цехларнинг техника билан жиҳозланиш даражасини ошириш, ишлаб чиқариш жараёнларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришга, меҳнат интизомига, қўл меҳнати салмоғини камайтириш ва ходимларнинг пландан ортиқча миқдорини қисқартиришга етарли эътибор бермаётирлар. Натижада, 1983 йилнинг биринчи ярмида айрим корхоналар меҳнат унумдорлиги бўйича планларини бажармадилар. Корхоналарнинг 10 процентдан кўпроғи бу ғоят муҳим кўрсаткични ошириш суръатларини ўтган йилнинг шу муддатига қараганда пасайтириб юбордилар.

Меҳнат унумдорлигини ошириш резервларидан бири юксак халқ хўжалик самараси олинишини таъминловчи такомиллашган ишлаб чиқариш технологиясидан фойдаланишдан иборатдир. Аввало бу аниқ қуйиш, кукунли металлургия, автоматик пайвандлаш, роботлар ва бошқа прогрессив методлар дадил жорий этилмаётган машинасозлик тармоқларига тааллуқлидир. Ҳолбуки, худди мана шу янгиликлар металл, материаллар, меҳнат ҳаражатларини кўплаб тежаб қолишни таъминлайди.

Бугун биз машинасозликда металлнинг 20 процентдан кўпроғи қириндига чиқиб кетаётганлиги билан келиша олмаймиз.

Афсуски, ғоят қимматли юксак унумли ускуналардан самарасиз фойдаланиш ҳоллари ҳам юз бермоқда. Бир қатор корхоналарда улардан фойдаланиш коэффициенти паст. Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги ва Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигида, «Союзмашхлопководство» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда «Узбекхлопкомаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг айрим корхоналарида ускуналар амалда бир сменада ишлатилмоқда.

Қўл меҳнатини қисқартиришнинг аҳамиятига катта эътибор берган ҳолда шуни таъкидлаш лозимки, бугунги кунда республиканинг айрим корхоналарида ишчиларнинг анчагина қисми ҳали оғир қўл меҳнати билан машғулдирлар.

Озиқ-овқат саноати, Бинокорлик материаллари, Пахта тозалаш саноати министрликларининг корхоналарида, Андижон, Наманган, Самарқанд ва бошқа айрим областларнинг бир қатор корхоналарида қўл меҳнати ҳажми айниқса юқори.

Айрим корхона раҳбарлари ёрдамчи ишлаб чиқаришда қўл меҳнатини механизациялашга ҳануз ғоят кам эътибор бермоқдалар. Маблағларнинг 80 проценти асосий ишлаб чиқаришни механизациялашга, фақат 20 процентигина ёрдамчи ишлаб чиқаришни механизациялашга сарфланаётганлиги билан асло келишиб бўлмайди. Бу масалада дарҳол тартиб ўрнатиш зарур, чунки ёрдамчи ишлаб чиқаришда қўл меҳнатини халос қилиш асосий ишлаб чиқаришдагига қараганда икки маротаба кам харажат талаб қилади. Маблағлардан оқилона фойдаланиш ва ишчиларни бошқа ишларга ўтказишнинг ғоят катта резерви мана шу жойдадир.

Айни пайтда шу фактни ҳам таъкидлаб ўтиш лозим бўладики, корхоналарда кўп миқдордаги энг яхши кўтариш-транспорт ускуналари ўрнатилмай тўпланиб қолмоқда. Олмалиқ маиший химия заводи, Тошкент лак-бўёқ заводи, «Узвторчермет» бирлашмаси, «Главташкентстрой», Олмалиқ кон-металлургия комбинати ва бошқа бир қатор корхоналарда бундай ускуналар айниқса, кўп йиғилиб қолмоқда.

Бундай фактлар шундан далолат берадики, барча партия ташкилотлари ҳам техника тараққиёти учун курашда маъмуриятнинг хўжалик фаолияти устидан контролни етарли амалга оширмаётирлар.

Техникадан фойдаланиш масалалари кўпинча партия ташкилотлари назоратидан четда қолмоқда. Улар вужудга келган аҳволни дарҳол таҳлил қилиб чиқишлари ва зарур тартиб ўрнатишлари лозим.

Республика саноати бошқа шундай резервларга ҳам эгаки, уларни ҳаракатга келтириш қисқа муддатда меҳнат унумдорлиги даражасини кескин кўтаришга ёрдам беради. Ҳозирги хўжалик ва партиявий раҳбар халқ хўжалигида содир бўлаётган иқтисодий жараёнларни чуқур англаб етишга даъват этилгандир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетини шу нарса ташвишга солмоқдаки, 1982 йилда илгариги йилга қараганда фонд жамғармалари кўпайгани ҳолда бир қатор корхоналарда фондлардан фойдаланиш самарадорлиги камайди. Олмалиқ кон-металлургия, Фарғона ва Бухоро тўқимачилик комбинатларида, ёғ-мой саноати корхоналарида шундай ҳодиса содир бўлди. Бу шунинг учун рўй бермоқдаки, айрим корхоналарда ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш масалалари билан етарли шуғулланилмаётир. Янгидан ишга туширилган объектларда қувватлардан фойдаланишнинг аҳволи талабга жавоб бермайди.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигида қувватлардан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Фарғона тўқимачилик комбинати бош корхонасининг тароқлаш ва тўқув ишлаб чиқаришида қувватларнинг 68 процентидан фойдаланилмоқда. Филиалларда бу кўрсаткич фақат 35 процентнигина ташкил этади. Бухоро тўқимачилик комбинатида хом ип газлама ишлаб чиқариш қувватларининг 11,8 процентидан фойдаланилаётир.

Наманган химия заводида карбоксиметилцеллюлоза ишлаб чиқариш қувватларининг 30 процентидан, Навоий электрохимия комбинатида акрекс ишлаб чиқариш қувватларининг 41,7 процентидан фойдаланиляпти, холос.

Бу корхоналарда қоида тариқасида иш ҳақи фондининг ўсиш суръати меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатидан илгари кетяпти. Таҳлил шуни кўрсатдики, ўн биринчи беш йилликнинг ўтган икки йилида Фарғона область саноатида меҳнат унумдорлиги 101,7 процент ўсгани ҳолда, иш ҳақи фонди ўсиши 103,6 процентни ташкил этди.

Министрликлар, идоралар, жойлардаги корхоналар, хўжалик раҳбарлари ва партия органларининг куч-ғайрати худди мана шу соҳага қаратилмоғи лозим. Инженер-техник ходимларнинг барча резерв ва имкониятлардан фойдаланишдаги роли ва масъулиятини ошириш зарур.

ПАРТИЯ XXVI съезди қарорларида корхоналарни реконструкциялаш ва техника жиҳатидан қайта қуроллантириш ғоят салмоқли, иқтисодий самара келтириши алоҳида қайд қилинган. Республикада бу борада катта ижобий тажриба тўпланди. Олмалиқ химия заводи, В. И. Ленин номли Бекобод металлургия комбинати, Самарқанд лифтсозлик заводи ва бошқа кўпгина корхоналарда бу йўналишда қатор ишлар амалга оширилди. Бироқ, шундай корхоналар ҳам борки, уларда ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан такомиллаштириш масалаларига етарли эътибор берилмаётир.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг ип йигирув фабрикасида маънавий ва жисмоний ишдан чиққан эски ускуналардан фойдаланилмоқда. «Узбекхлопкомаш» бирлашмаси, Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги айрим корхоналарида ва бошқа бир қатор корхоналарда ҳам шундай аҳвол юз бераётир. Бу фактлар маҳсулот сифатига ва меҳнат унумдорлигини оширишга салбий таъсир кўрсатаётир.

Партия комитетлари хўжалик раҳбарларини корхоналарни техника жиҳатдан жиҳозлашни жаҳон тажрибаси эришган энг янги ютуқларга йўналтирмоғи лозим. Электрон ҳисоблаш техникасидан дадил фойдаланиш, ишлаб чиқаришни бошқаришнинг автоматик системаларини кенгроқ жорий этиш, технологик жараёнларда роботлар, автоматлар ва ярим автоматларни қўлланиш даркор.

КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми кўрсатиб ўтдики, экономикани ривожлантиришдаги энг яқин мақсадларга эришиш учун аввало биздаги ҳамма корхоналарда тартиб ўрнатиш, мамлакатнинг ишлаб чиқариш ва илмий-техника потенциалидан тобора оқилона фойдаланилишини таъминлаш, кишиларнинг уюшқоқлигини ва масъулиятини ҳар томонлама ошириш зарур.

ПАРТИЯ Марказий Комитетининг июнь Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб бера бориб, республика меҳнат коллективларида давлат, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш бўйича катта ишлар амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга саноатдаги ишни таҳлил қилиш шуни кўрсатмоқдаки, иш вақтини йўқотиш ҳануз камаймаётир. Ўтган йили Ўзбекистон ССР Енгил саноат, Бинокорлик материаллари, Озиқ-овқат саноати министрликларида анчагина прогулга йўл қўйилган. Фақат Хива гилам комбинатидагина ҳар бир прогулчи ўтган йили ишлаб чиқаришда 16 ишчи куни қатнашмади.

Ҳануз ишчиларнинг кунлик ва сменалар ичида бекор туриш вақтлари кўп. Одатда бундай бекор туришларнинг ҳаммаси ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги нуқсонлар орқали келиб чиқмоқда. Маъмурият рухсати билан ишга чиқмаслик ҳолларининг салмоғи иш вақтини йўқотишда ҳануз анчагина катта.

Ўтган йили ҳар бир ишчи ҳисобига маъмурият рухсати билан ишга чиқмаслик кўп кунни ташкил этди. Ўзбекистон ССР Енгил саноат, Пахтачилик саноати, Мева-сабзавот хўжалиги министрликлари корхоналарида шу сабаблар билан иш вақти айниқса кўп йўқотилган.

Буларнинг ҳаммаси пировард натижада ускуналарнинг бекор туриб қолишига, аварияларга, ишлаб чиқариш циклининг бузилишига, сифатсиз маҳсулотлар ишлаб чиқаришга олиб келмоқда. Натижада, корхоналарда ноишлаб чиқариш сарф-ҳаражатлари кўпайиб бормоқда, коллективларга катта маънавий зарар етказилмоқда. Пойабзал, тикувчилик ва озиқ-овқат саноати маҳсулотлари харидорларнинг ҳаққоний эътирозларини келтириб чиқармоқда.

Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг коллектив формалари бу вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга хизмат қилади.

Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, хўжалик ҳисобидаги комплекс оралиқ бригадалари тузиш меҳнат унумдорлигини тез оширади, меҳнаткашларнинг ижодий активлигини намоён этади. Меҳнат ва технологик интизомни мустаҳкамлашга имкон яратади. Ҳамма ерда бу формани қўлланишни такомиллаштириш, кичик коллективларни йириклаштириш, илғорларни яхшироқ рағбатлантириш, бригадаларда хўжалик ҳисобини фаол жорий этиш зарур.

Меҳнат самарадорлигини оширишни ҳар бир коллективда тартибли йўлга қўйишда план, шартнома, ижрочилик интизомини мустаҳкамлашдан бошламоқ, иш вақтининг йўқотилишини аниқ ҳисобга олиб бормоқ лозим. Таъминот ташкилотларининг ишини ҳар томонлама яхшиламоқ керак. Корхоналар хом ашё ва материалларнинг норматив запаслари билан таъминланмоғи зарур.

САНОАТ ишлаб чиқаришнинг бошқариш системасини такомиллаштиришда корхоналар томонидан хом ашё етказиб бериш планлари ва шартнома мажбуриятларининг бажарилиши ғоят катта роль ўйнайди. Бу масала юзасидан КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг яқинда қабул қилган қарорида мана шу кўрсаткичларни бажариш учун корхона раҳбарлари ва меҳнат коллективларининг масъулияти кескин оширилди. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг етказиб бериш планлари ва номенклатурасининг бузилиши шубҳасиз социалистик ишлаб чиқаришда бузилишга ва диспропорцияларга олиб келади. Пировард натижада эса бу катта иқтисодий зарар келтиради. Республика саноати ходимлари бу масалада ҳали кўп ишлашлари зарур. Таҳлиллар 1983 йилнинг биринчи ярмида бир қатор корхоналар хом ашё етказиб бериш планларини бажармаганлигини кўрсатмоқда.

Чунончи, Андижон машинасозлик заводи ўз буюртмачиларига кўплаб дизель етказиб бермади. «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси истеъмолчиларга икки минг километрга яқин зирҳли кабель кам жўнатди. «Узбекхлопкомаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулот етказиб бериш планларини тез-тез бажаролмай қолмоқда. Бу — уларнинг айби билан турдош корхоналарнинг юзлаб меҳнат коллективлари қийин аҳволга тушиб қолади, демакдир.

Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотларининг вазифаси — буюртмаларни етказиб бериш ва шартнома мажбуриятларини сўзсиз бажариш устидан қаттиқ назорат ўрнатишдан иборат. Буюртмаларни етказиб бериш бўйича планлар бажарилмаслигининг ҳар бир ҳолати партия ташкилотларида муҳокама қилиниши, ишлаб чиқаришда содир бўлган ҳар бир узилиш учун раҳбарлардан принципиал ва талабчанлик билан жавоб талаб қилиниши, уларнинг ўз давлат ва партиявий бурчларини қандай бажараётганлиги мунтазам кузатиб борилиши лозим.

Техника, технология ва меҳнатни ташкил этишдаги прогрессив ўзгаришлар кадрлардан ўз билимларини чуқурлаштириб боришни, малакани муттасил ошириб туришни талаб қилмоқда. Ҳар бир ишчи ва хизматчи ўз малакасини қанчалик фаол ошириб боришига кўп жиҳатдан уларнинг иш унуми, ишлаб чиқараётган маҳсулотларининг сифати ва ишлаб чиқаришдаги муваффақиятлари, бинобарин, халқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини янада ошириш суръатлари бевосита боғлиқ бўлиб қолмоқда.

Меҳнат унумдорлигини ошириш учун умумхалқ ҳаракати бугунги куннинг асосий вазифаси бўлиб, у совет жамиятини тараққий эттиришнинг етилган эҳтиёжларига, меҳнаткашларнинг туб манфаатларига тўла жавоб беради. Омманинг ижодий активлиги ва ташаббускорлигини муттасил ошириб бориш учун шарт-шароитлар яратиш, мусобақадошларнинг оммавий ҳаракати йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш, оммавий халқ ижодиёти асосида меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ошириб бориш — партия, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир.

Ғоят унумли, зарбдор меҳнат — КПСС XXVI съезди, партиямиз Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари тарихий қарорларини бажаришда муваффақият қозонишнинг асосий гаровидир.

РСДРП ИККИНЧИ СЪЕЗДИНИНГ 80 ЙИЛЛИГИГА

ШУНДАЙ ПАРТИЯ БОР!

«Ленин партиясининг тузилиши ижтимоий тараққиётнинг қонуний натижаси бўлди, Россия ва халқаро пролетариат озодлик курашининг бурилиш нуқтасига айланди...

Партиянинг барпо этилиши гениал мутафаккир, К. Маркс билан Ф. Энгельс буюк ишининг издоши ва давомчиси бўлмиш В. И. Лениннинг жуда катта назарий ва амалий фаолияти билан чамбарчас боғлиқдир».

(КПСС Марказий Комитетининг «РСДРП иккинчи съездининг 80 йиллиги тўғрисида»ги қароридан).

Рассом Ю. Е. Виноградовнинг «В. И. Ленин РСДРП II съездида нутқ сўзламоқда» асари. ТАСС фотохроникаси.

ЛЕНИНЧИ ПАРТИЯ — ХАЛҚНИНГ КУЧ-ҚУДРАТИ

Башариятнинг улуғ даҳолари К. Маркс ва Ф. Энгельснинг буюк илмий башоратларини тарих тўла-тўкис тасдиқ этди: XX аср бўсағасида революцион ҳаракат маркази Ғарбдан Россияга кўчди, пролетариат курашининг алангаси тобора юксакларга ўрлай бошлади.

Кураш майдонига Маркс — Энгельс ишининг собитқадам издоши ва геннал давомчиси бўлмиш Владимир Ильич Ленин кириб келди. У комил ишонч билан: **«Бизга революционерлар ташкилотини беринг-чи, биз Россияни тубдан ўзгартириб юборамиз!»** — деб баралла айтди. Айтдигина эмас, балки ўзининг жуда катта назарий ва амалий фаолиятини ана шу революционерлар ташкилотини, яъни марксистик ишчилар партиясини барпо этишга қаратди. Юқоридаги башорат қилиб айтилган пурҳикмат сўзлар Ленин қаламига мансуб бўлган машҳур «Нима қилмоқ керак?» китобининг асосий, етакчи ғоясини ифодаларди.

Ленин ва у ташкил этган «Искра» газетасининг уч йиллик қаҳрамонона кураши туфайли 1903 йил июль ойининг охирларида РСДРПнинг иккинчи съезди тўпланди. 26 социал-демократик ташкилотдан вакил бўлиб келган делегатлар дастлаб Брюсселда — собиқ ун омбори биносида, сўнгра Лондонда — балиқчилар клуби ва ишчи ташкилотларининг бошқа кўримсизгина залларида ўз ишларини давом эттирдилар. Ҳеч қандай қийинчилик уларнинг шаштини қайтара олмади, ҳеч қандай тазйиқ ва таъқиблар улар йўлига ғов бўлолмади. Қизғин курашлар билан ўтган съезд мажлислари давомида оз сонли делегатлар жуда катта масалаларни муҳокама этдилар, ишчилар партияси барпо этишнинг конкрет режаларини ҳал қилдилар, фақат Россия меҳнаткашлари ҳақида эмас, балки жаҳон пролетариатининг тараққиёт тақдирлари ҳақида бош қотирдилар.

В. И. Ленин съезд ишларининг жон-тани бўлди. 3 ҳафта давомида у **130 марта сўз олди**: партия Устави ҳақида доклад қилди, бир қатор муаммолар юзасидан нутқлар сўзлади, мулоҳазалар билдирди, резолюция лойиҳаларига тузатишлар ва аниқликлар киритди, мунозара ва мусоҳабаларда фаол қатнашди. Шу ўринда улуғ Ленин генийсига, унинг буюк Инсоний жасоратига, ҳайратомуз ишчанлиги ва қудратли даҳосига яна бир бор қойил қолмай, таҳсинлар айтмай иложимиз йўқ. Владимир Ильичнинг жонбозлиги ва фидокорлигига, ташкилотчилиги ва собитқадамлигига, мардлиги ва матонатига нисбатан ҳайрат ва ҳаяжонимизни яширолмаймиз. Кўп жиҳатдан Лениннинг жонкуярлиги, ғайрати ва талабчанлиги туфайли съезд кун тартибидаги асосий масалалар принципиал ҳал қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг РСДРП иккинчи съездининг 80 йиллиги тўғрисидаги қарорида таъкидлаганидек, съезд Россия революцион марксистик ташкилотларининг Владимир Ильич Ленин ишлаб чиққан ғоявий, сиёсий ва ташкилий принциплари негизидаги бирлашиши жараёнини ниҳоясига етказди. Янги типдаги партия — ишчилар синфи партияси, илмий коммунизм партияси, социалистик революция ва коммунистик бунёдкорлик партияси тарих майдонига чиқди.

Съезд ўз ишини тамомлагач, эрталаб Ленин бошлиқ большевик делегатлардан бир группаси Лондондаги Хайгет қабристонига йўл олдилар, ўз устозлари Карл Маркс қабри пойига гулчамбарлар қўйдилар-да, бир дақиқа сукут сақладилар. Шундан сўнг Владимир Ильич: «Қани кетдик, ўртоқлар. Вақт кутиб турмайди!» — дея теварагидаги фидокор курашчиларни олға даъват қилди. Ленинчи большевиклар партиясининг халқ бахти-саодати йўлидаги улуғ кураши шу тариқа бошланиб кетди.

Партиямиз шонли тарихнинг залворли саҳифаларини варақлар эканмиз, ленинчи Коммунистик партия олиб борган мардонавор курашнинг ажойиб самаралари кўз ўнгимизда намоён бўлади.

Марксизм-ленинизм таълимоти билан қуролланган большевиклар партияси Россиядаги уч революция оша пролетариат ва унинг иттифоқчилари бўлмиш кўп миллионли меҳнаткашлар оммасини Октябрь ғалабасига олиб келди. Улуғ Октябрь инқилоби инсониятнинг тарихий тақдирида тубдан бурилиш ясади ва янги даврни — капитализмдан социализмга ўтиш даврини бошлаб берди.

Социалистик революция ғалаба қилгач, партия олдида инсоният тарихидаги биринчи ишчи ва деҳқонлар давлатини ички ва ташқи душманлар ҳужумидан ҳимоя қилиш вазифаси кўндаланг турди. Коммунистик партия бошчилик қилган совет кишилари ички контрреволюция ва халқаро империализмнинг бирлашган кучларини тор-мор келтирдилар, сўнгра мамлакатимизда социалистик жамият барпо этишдек ленинча планни амалга ошириш ишларини бошлаб юбордилар. Вайронлик, очлик ва шафқатсиз танглик исканжасида, капиталистик давлатларнинг иқтисодий ва сиёсий тазйиқи шароитида совет кишилари ленинчи партия раҳнамолигида мамлакатимизни социалистик асосда индустрлаштириш, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, маданий революцияни амалга ошириш каби улкан тадбирларни муваффақиятли уддаладилар. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ташкил этилиши, мамлакат барча миллатлари ва элатлари экономикаси ва маданиятининг ҳар тарафлама гуллаб-яшнаши пролетар интернационализми ғояларининг тантанаси бўлди.

Ленинчи партия жангу жадаллар гирдобида, қизғин курашлар алангасида тобора тобланди, фидокорликлар кўрсатиб, ўзининг раҳбарлик ва раҳнамолик ролини такрор-такрор тарихий синовлардан ўтказиб борди.

Улуғ Ватан урушининг даҳшатли йилларида коммунистлар Ватан ҳимоячиларининг олдинги сафларида бўлдилар. Партия немис-фашист босқинчиларига қарши умумхалқ курашининг илҳомчиси ва ташкилотчиси бўлди. Ленинчи партия раҳбарлигида совет кишилари оламшумул-тарихий ғалабага эришдилар, фақат ўзларигина эмас, балки жаҳон халқларини фашизм вабоси хавфидан халос этдилар.

Урушдан кейинги йилларда мамлакат қисқа муддат ичида уруш қолдирган оғир жароҳатларни даволади: вайроналиклар ва култепалар ўрнида тангқоларли жадал суръатлар билан янги-янги шаҳар-қишлоқлар, завод-фабрикалар қад кўтарди, экономика ва маданият равнақ топди.

СССРда ривожланган социализм қурилиши — ленинчи Коммунистик партия раҳбарлигида совет халқи бунёдкорлик фаолиятининг асосий якуни бўлди. Ҳозирги шароитда партия билан халқ фаолиятининг асосий мазмуни ривожланган социализмни янада такомиллаштиришдан иборатдир.

КПСС XXVI съезди ўн биринчи беш йилликка ва умуман 80-йилларга мўлжалланган вазифаларни белгилаб берди. Ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини юксалтириш, уни интенсивлаштириш йўлини амалга ошириш — партиянинг диққат марказида турибди. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарори, Озиқ-овқат программаси партия ҳозирги аграр сиёсатининг янги босқичидир.

КПСС Марказий Комитетининг ноябрь (1982 йил) ҳамда июнь (1983 йил) Пленумлари қарорларида, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Ю. В. Андроповнинг нутқларида экономикамизнинг ҳозирги босқичдаги аҳволи чуқур таҳлил этилди, етилган проблемаларни ҳал этиш йўллари кўрсатилди.

Партия қўйган вазифаларни бажариш аҳолининг ҳамма табақаларидан, барча меҳнаткашлардан топширилган участка учун масъулиятни оширишни, халқ хўжалигининг барча бўғинларида тартиб ва уюшқоқликни, план, меҳнат ва давлат интизомини мустаҳкамлашни талаб этади.

Халқимиз ўзининг ҳамма соҳаларда эришаётган жаҳоншумул муваффақиятлари ва зафарларини ҳақли равишда совет жамиятининг раҳбар ва раҳномо кучи, давлатимиз сиёсий системасининг ўзаги бўлмиш КПССнинг кўпқиррали фаолияти билан боғлайди. КПСС ривожланган социализм шароитида умумхалқ партияси бўлиб қолди, аммо у ўзининг синфий характерини йўқотгани йўқ, у ўз табиатига кўра ишчилар синфининг партияси бўлиб қолмоқда.

Партия билан халқнинг мустаҳкам бирлиги совет жамияти енгилмаслигининг, социалистик Ватанимизни янада равнақ топтиришнинг асосий манбаи ва етакчи омилидир. Коммунистлар ўзларининг авангардлик ролини қанчалик изчил ва тўлиқ бажарсалар, партиянинг омма билан алоқаси шунчалик мустаҳкам ва самарали бўлаверади. «Бизнинг вазифамиз, — деган эди улуғ доҳий партия II съезди минбаридан туриб, — партиямизнинг мустаҳкам саботли бўлишини, софлигини сақлашдир. Биз партия аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини юқори ва янада юқори кўтаришга ҳаракат қилишимиз лозим».

Ленинчи партия бугунги кунда ҳам доҳийнинг ана шу мўътабар васиятига содиқ бўлиб қолмоқда. Партияга мансублик ҳеч қандай имтиёз бермайди, балки коммунистларнинг мамлакатда амалга оширилаётган барча ишлар учун, социалистик қурилиш ва ижтимоий тараққиёт тақдири учун масъулияти бошқалардан кўра бирмунча юксакроқ эканини билдиради, халос.

Коммунистик партиянинг кучи шундаки, у ўзининг бутун фаолиятини, ҳар бир қадамини Маркс, Энгельс, Лениннинг барҳаёт таълимотига асосланиб олиб боради. Бу таълимот ижтимоий ривожланишнинг ғоят мураккаб саволларига бирдан-бир тўғри жавоблар беради, воқеликни билиш ва ўзгартиришнинг таъсирчан методи бўлиб хизмат қилади.

КПСС XXVI съездида қабул қилинган ва 80-йилларга мўлжалланган Тинчлик программаси инсониятни ядро уруши хавфидан халос этишнинг реал амалий йўлини кўрсатиб берди. Коммунистик партия ва Совет давлати Ленин васиятларига амал қилиб, доимо юксак даражада ҳушёрлик кўрсатиб келмоқдалар, Ватанимизнинг мудофаа қудратини янада мустаҳкамлаш юзасидан зарур тадбир-чораларни кўрмоқдалар.

Кураш сарчашмаларида улуғ Ленин турган ленинчи партиянинг шонли йўли — ҳақиқатан ҳам қаҳрамонона кураш ва ғалабалар йўлидир. Ленинчи партия ўз кураши давомида мамлакат тақдиригагина ҳал қилувчи таъсир ўтказиб қолмай, шу билан бирга жаҳон тарихининг боришини тубдан ўзгартириб юборган улуғвор ўзгаришларга раҳбарлик ва раҳнамолик қилди. Совет халқи КПССни ўзининг синалган авангарди деб, ўзининг туб манфаатларн ифодачиси деб билмоқда, партиянинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватламоқда, бу сиёсатни амалга ошириш учун фаол курашмоқда. Ленинчи Коммунистик партия эса, СССРнинг давлат гимнидаги жарангдор сатрларда куйланганидек, халқимизнинг нурафшон манзил йўлидаги улуғвор курашига ҳамиша камарбаста:

Ленинчи партия —
халқнинг куч-қудрати,
Бошлар ғолиб
коммунизм сари!

Воҳид АБДУЛЛАЕВ,
В. И. Ленин номидаги ТошДУ журналистика факультетининг доценти.

РСДРПнинг II съезди

РСДРПнинг II съезди 1903 йил ёзида бўлиб ўтди. Съезднинг 13 мажлиси 17 июлдан 24 июлгача Брюсселда бўлди, сўнгра Бельгия полициясн съезд делегатларини таъқиб қилганлиги учун улар Бельгия пойтахтини ташлаб чиқиб кетишга мажбур бўлдилар ва съезднинг қолган 24 мажлиси 29 июлдан 10 августгача Лондонда давом этди.

Съездда 26 ташкилотдан вакил бўлиб келган ҳамда 51 ҳал қилувчи овозга эга бўлган 43 делегат ва маслаҳат овозига эга бўлган 14 делегат қатнашди. Камида бир йил давомида актив революцион иш олиб борган ташкилотлар съездда қатнашиш ҳуқуқини олди. Съездга «Искра»нинг рус ташкилоти, Петербург, Москва, Киев, Тула, Уфа, Саратов, Харьков, Екатеринослав, Одесса, Дон (Ростов-Дон), Николаев, Боку, Ботуми ва Тифлис комитетлари, Шимолий ишчи союзи ва Қрим союзи, «Кон заводлари ишчилари союзи», «Жанубий ишчи» группаси, Бунд, «Меҳнатни озод қилиш» группаси, «Рус революцион социал-демократиясининг чет эл лигаси», Сибирь союзи, Бунднинг чет эл комитети ва «Рус социал-демократиясининг чет эл союзи» делегат юборган эди.

Съезд ишининг дастлабки кунларидан бошлабоқ съезднинг революцион ва оппортунистик қисмлари орасида шиддатли кураш бошланиб кетди. «Искра» тарафдорлари съездда 33 та ҳал қилувчи овозга эга эди. «Искра»нинг очиқ мухолифлари — антиискрачилар 8 (3 та «экономист» ва 5 та бундчи) овозга, «Искра» тарафдорлари билан унинг мухолифлари орасида иккиланиб турувчилар (улар центр ёки «ботқоқ» деб аталар эди) 10 овозга эга эди. Искрачиларнинг ўз орасида съездда икки оқим вужудга келди. Бу оқим съездгача «Искра» редакциясида ва маҳаллий ташкилотларда борган курашни ифода этар эди. В. И. Ленин тарафдорлари изчил, «мустаҳкам» искрачилар эди. Съездда борган кураш жараёнида В. И. Ленин тарафдорларининг сони кўпая борди. Съезд охирига келиб, улар 24 та ҳал қилувчи овозга эга бўлдилар ва кўпчилик искрачилар, сўнгра эса кўпчилик (большевиклар) деб атала бошладилар. В. И. Ленин, Н. Э. Бауман, Р. С. Землячка, В. Ф. Галкин, С. И. Гусев, А. Зурабов, Л. М. Книпович, Б. М. Кнунянц, П. А. Красиков, Г. М. Мишенев, И. К. Никитин, Г. В. Плеханов, С. И. Степанов, А. М. Стопани, А. В. Шотман ва бошқалар кўпчилик искрачиларга кирар эди. В. И. Ленин Мартов тарафдорларининг оппортунистик группасини «юмшоқ» искрачилар, «эгри-бугри йўл» искрачилари деб атаган эди. Улар 9 овозга эга эди. «Юмшоқ» искрачиларни «ботқоқ» вакиллари ва антиискрачилар қўллаб-қувватлаган ҳолларда, улар кўпчилик овозга эга бўлар эдилар. Кучларининг бундай тақсимланиши кун тартибидаги ҳамма муҳим масалалар бўйича съездда шиддатли кураш боришига сабаб бўлди.

В. И. Ленин томонидан ёзилган «РСДРПнинг навбатдаги II съездининг Программаси» съезд ишига асос қилиб олинди. Бу программа съезднинг кун тартибини, унинг регламентини ҳамда қатор масалалар бўйича қарорларнинг хомаки планини ўз ичига олган эди.

Партия Программаси ва Уставини тасдиқлаш ҳамда партиянинг раҳбар марказий органларини сайлаш съезд кун тартибидаги энг муҳим масалалар эди. В. И. Ленин билан бораётган революцион марксистлар ана шу масалалар бўйича съездда оппортунистларга қарши қаттиқ кураш олиб бордилар. Бу «Искра» ишлаб чиққан ғоявий, тактика ва ташкилий принциплар учун олиб борилган кураш эди.

Съезд қабул қилган Программа курашаётган пролетариат партиясининг марксистик революцион программаси эди.

Съезд иши давомида партия учун курашда В. И. Лениннинг буюк роли тобора яққолроқ намоён бўла борди, унинг атрофида ташкил топган революцион ядро ўсди ва мустаҳкамланди. Кун тартибидаги кўп масалалар бўйича тўғри, жанговар қарорлар қабул қилинди.

Партия Марказий муассасаларига сайловлар съездда ленинча йўлнинг ғалабасини мустаҳкамлади. Сайловлар вақтида кўпчилик овоз олган Ленин тарафдорлари ана шу вақтдан бошлаб — большевиклар деб, кам овоз олган «юмшоқ» искрачилар меньшевиклар деб атала бошлади. Большевик сўзи: «марксист», «революционер», «ленинчи» деган сўзларнинг синоними бўлиб қолди, кейинчалик «коммунист» сўзи ҳам шундай бўлди.

Россияда революцион марксистик партиянинг, большевиклар партиясининг расмий равишда тузилиши — РСДРП II съездининг асосий якунидир. «Большевизм, — деб ёзган эди кейинчалик В. И. Ленин, — сиёсий фикр оқими сифатида ва сиёсий партия сифатида 1903 йилдан буён мавжуд.

Большевизм халқаро ишчилар ҳаракатида энг революцион ва изчил марксистик йўл бўлди. В. И. Ленин бошлиқ рус марксистлари — большевиклари ишчилар ҳаракатининг туб масалаларига тўғри жавоб бердилар, янги типдаги партияни — социалистик революция ва пролетариат диктатураси партиясини, оппортунизмга муросасиз бўлган партияни туздилар.

РСДРП II съездининг қарорларини партиянинг кўпчилик маҳаллий комитетлари ҳаракат учун жанговар программа сифатида қабул қилдилар. Большевиклар ҳамма жойда комитетлар билан партия марказлари орасидаги алоқани мустаҳкамлашга ҳаракат қилдилар, завод ва фабрикаларда деҳқонлар орасида, армия ва флот қисмларида агитацияни кенгайтирдилар. Большевикларнинг оппортунизмга ва меньшевикларнинг бузғунчилигига қарши кураши съезддан кейин янада катта куч билан авж олиб кетди.

В. И. Ленин марксистик партияга пролетариатнинг сиёсий йўлбошчиси деб қарашга амал қилиб, партия тўғрисидаги марксистик таълимотни янада ривожлантирди, большевизмнинг, янги типдаги пролетар партиясининг ташкилий принципларини ишлаб чиқди.

«Ленин партияси босиб ўтган йўл — ҳақиқатан ҳам қаҳрамонона кураш ва ғалабалар йўлидир, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг «РСДРП иккинчи съездининг 80 йиллиги тўғрисида»ги қарорида, — Мамлакат тақдиригагина ҳал қилувчи таъсир ўтказиб қолмай, шу билан бирга жаҳон тарихининг боришини тубдан ўзгартириб юборган улуғвор ўзгаришлар Ленин партияси раҳбарлигида амалга оширилди. Совет халқи КПССни ўзининг синалган авангарди деб, ўзининг туб манфаатлари ифодачиси деб билмоқда, партиянинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватламоқда, бу сиёсатни амалга ошириш учун актив курашмоқда».

БУНЁДКОРЛИК ЙЎЛИДА

Москва. В. И. Ленин ва унинг сафдошларининг большевиклар партиясини яратиш учун олиб борган муросасиз кураши вазиятини Сиёсий Маориф уйидаги виставка экспонатлари акс эттириб турибди, у КПСС Москва шаҳар комитети ва СССР Революция Марказий музейи томонидан ташкил этилган бўлиб, РСДРП II съездининг 80 йиллигига бағишланган.

Виставка бўлимларида давлатимиз тарихининг турли босқичларида партиямиз кураши ва бунёдкорлик тажрибаси, буюк фаолияти кенг акс эттирилган. Стендларда Октябрь революциясини тайёрлаш ва уни ўтказиш чоғида большевикларнинг олиб борган ишларини акс эттирган ҳужжатлар бор.

СУРАТЛАРДА: виставкани кўздан кечириш чоғида; 1903 йил давридаги партия большевистик комитетларининг дастлабки матбуоти.

В. Созинов фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ЭСКИ ПРОТОКОЛ ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Львовдаги УССР Марказий давлат тарих архивида топилган газета агенти иши юзасидан тергов материаллари Ленин «Искра»си тарихи янги саҳифасини қайта тиклади. Бу материаллар газетанинг Галиция орқали жўнатиб турилганлиги тўғрисидаги маълумотларни тўлдирди.

... Шаҳар марказидаги 22-номерли оддий уй кўп вақтгача жандармчилар эътиборини ўзига тортмади. Айни вақтда бу ерда деярли полиция участкаси билан ёнма-ён «Искра» агентларининг квартираси жойлашган эди. Редакциянинг топшириғига биноан Львовга келган Киев университетининг медик студенти Варьян Гурский вақтинча ана шу квартиранинг соҳиби бўлди. У бошқа искрачилар билан биргаликда Женева ва Венадан келадиган босма маҳсулотнинг катта-катта туркумларини қабул қилиб олиб, тез орада унинг Россияга жўнатилишини таъминлаган. Газетанинг бир қисми маҳаллий аҳоли орасида тарқатилган. Шу кунларда львовликлардан кўпчилиги почта қутиларида «Исён»чилик характери ёрқин акс этган» газета ва брошюралар солинган конвертларни топишлари мумкин эди. Одатда конвертда чет эллардаги нашрларни Россияда тарқатувчи жамият номидан хат эгаларига мурожаатнома-варақалар бор эди. Полиция протоколида шундай варақаларнинг намунаси сақланиб қолган.

Газетани ташиш системаси пухта йўлга қўйилганлиги ва иш моҳирона ташкил этилганлиги искрачиларнинг деярли икки йил давомида полицияни чалғитишларига имкон берди.

Львов умумрус сиёсий газеталарини Россияга жўнатишда катта роль ўйнади. Бу ерда РСДРП Марказий Комитетининг бир қанча яширин қароргоҳлари муваффақиятли ишлаб турди. 1901 йилнинг кузидан 1903 йилнинг ўрталаригача «Искра» газетасининг ва бошқа яширин нашрларнинг бир неча минг нусхаси Россияга ана шу қароргоҳлар орқали юборилди.

Шаҳар меҳнаткашлари биринчи умумрус марксистик газетаси билан боғлиқ барча нарсаларни авайлаб сақламоқдалар. Музейларда ва Украина ССРнинг Львовдаги Марказий давлат тарих архивида ташкил этилган виставкалар экспозицияси учун замин бўлди. Собиқ Личаковская эндиликда эса В. И. Ленин номли кўчадаги 22-уйда ҳамда газетанинг омборлари ва уни юклаш-тушириш пунктлари жойлашган бошқа биноларда ёдгорлик лавҳалари ўрнатилган.

И. БАЧУН,
Н. КИСИЛЕВСКАЯ,
ТАСС мухбирлари.
Львов.

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ БОШ МУЗЕЙИДА

Съездга бағишланган виставка

Репортаж

Шаҳримиз марказида қуёш нурларида ярқираб турган, оқ мармарли бу бинода бир зум ҳам одам аримайди. Негаки, бу ерда доҳиймиз В. И. Лениннинг ўз қўли билан ёзган дастхатлари, унинг ҳаёти ва революцион фаолиятига доир революцион ҳужжатлар, эсдалик совғалари — қуйингчи, доҳиймиз В. И. Ленин билан боғлиқ барча материаллар бу ерга ташриф буюраётга ҳар бир кишининг диққатини ўзига тортмоқда. Улар орасида партия ва меҳнат ветерани ҳам, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари ҳам, студент ва пионерлар ҳам бор.

Биз В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиали экскурсиялар бюросининг техник секретари Сабоҳатхон Тошмуҳамедовага музейда РСДРП II съезди 80 йиллигига бағишлаб очилган виставкани кўздан кечириш ниятимизни айтганимизда у табассум билан: «Ҳар кунгидан музейимизга ташриф буюрувчилар бирам кўпки, экскурсоводлар ҳам етишмаяпти» деди. Шундан сўнг ичкарига кириб, музей лектори Собиржон Комиловни бошлаб чиқди. Биз у билан музейнинг иккинчи қаватига кўтарилдик.

«КПСС — Ленин партияси» деб аталган виставка кишининг диққатини бирданига ўзига жалб этади. Унинг биринчи бўлими «Ленин партиясининг ташкил этилиши — Россия ва халқаро пролетариат озодлик курашининг бурилиш нуқтаси» деб номланган бўлими олдида узоқ туриб қолдик. Экспонатлар орасида доҳиймиз В. И. Лениннинг РСДРП II съездига материаллар қўлёзмаси, партия Устави 1-параграфи хусусидаги музокаралар тўғрисидаги қайдлари кишини ҳаяжонга солади.

Виставканинг «КПСС — совет халқининг авангарди» бўлимида ранг-баранг плакатларда, диаграммаларда шонли партиямиз раҳбарлигида эришилган улкан муваффақиятлар, индустрлаштириш, кооперативлаш, маданий революция ҳамда Улуғ Ватан урушида қозонилган ғалабалар ўз аксини топган. Бу ерда биз «КПСС халқ учун хизмат қилади» деган сўзларни ўқиймиз.

«Партия — давримизнинг ақл-идроки, шон-шарафи ва виждонидир» деб йирик ҳарфлар билан ёзилган шиор яққол кўзга ташланади. Виставканинг яна икки бўлимида Коммунистик партиянинг идеологик фаолиятни янада такомиллаштириш, унинг самарадорлигини ошириш партия ва ҳукуматимизнинг тинчлик программасини амалга ошириш йўлидаги кураши ўз аксини топган. Бу ерда КПСС Марказий Комитетининг июнь (1983 йил) Пленуми материаллари, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг унда сўзлаган ёрқин ва сермазмун нутқида баён этилган қоида ва хулосаларга алоҳида ўрин берилган.

Бундан роппа-роса 80 йил муқаддам РСДРПнинг II съезди очилган эди. Унда большевистик партия тузилган эди. Музей филиалида съезд юбилейига бағишланган бу виставка экспонатлари Ленин партиясининг босиб ўтган қаҳрамонона кураш ва ғалабалар йўлини кўзгудагидек акс эттириб турибди.

Ҳ. АБРОРОВ.

Редактор Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ.

Р—10437. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонасида офсет усулида босилган. Тошкент шаҳри. Б-2015. ИНДЕКС 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12